ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

της 24ης Ιανουαρίου 2002 [1]

1. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας άσκησε προσφυγή, δυνάμει των άρθρων 33, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ και 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, με την οποία ζητεί από το Δικαστήριο:

α) να ακυρώσει τα άρθρα 4 έως 7 της αποφάσεως 1999/720/ΕΚ, ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 8ης Ιουλίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γερμανία στην Gröditzer Stahlwerke GmbH και στη θυγατρική της Walzwerk Burg GmbH [2] (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση)·

β) να υποχρεώσει την Επιτροπή να υποβάλει στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 του Οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου, το σύνολο των σχετικών με τη διαδικασία αυτή εγγράφων από το 1994 και να επιτρέψει στην προσφεύγουσα να μελετήσει τα έγγραφα αυτά και

γ) να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

I — Το ιστορικό της διαφοράς

2. Στις 6 Ιουνίου του 1997 η Γερμανική Κυβέρνηση κοινοποίησε στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, την ιδιωτικοποίηση της επιχειρήσεως Gröditzer Stahlwerke GmbH (στο εξής: Gröditzer) και της θυγατρικής της, της εταιρίας Walzwerk Burg GmbH (στο εξής: Walzwerk), τις περιστάσεις υπό τις οποίες πωλήθηκαν οι σχετικές μετοχές και τα μέτρα που είχαν ληφθεί πριν από την ιδιωτικοποίηση. Από το σύνολο της παραγωγής των ως άνω εταιριών, μόνον ο υγρός χάλυβας και οι ράβδοι μετάλλου εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

3. Το 1990 η Treuhandanstalt (δημόσιος οργανισμός που δημιουργήθηκε προκειμένου να προσαρμόσει στην οικονομία της αγοράς τις 8 000 περίπου κρατικές επιχειρήσεις της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας) απορρόφησε την Gröditzer, με σκοπό να προβεί αργότερα στην αναδιάρθρωσή της [3]. Ο επιδιωκόμενος σκοπός ήταν η διατήρηση της παραγωγής του ίδιου τύπου χάλυβα με μείωση της υφιστάμενης ικανότητας παραγωγής από 285 000 τόνους σε 150 000 τόνους και με κατάργηση 2 500 θέσεων εργασίας, έτσι ώστε ο αριθμός τους να μειωθεί από τις 5 200 στις 2 700. Εθεωρείτο

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — Κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(1999) 2264 (ΕΕ L 292, σ. 27).

3 — Σύμφωνα με το διέπον την Treuhandanstalt σύστημα, οι ενισχύσεις στις επιχειρήσεις των οποίων τη διαχείριση ασκούσε ο οργανισμός αυτός, οι οποίες χορηγούνταν σε μη ευαίσθητους τομείς, δεν απαιτούσαν σχετική κοινοποίηση εφόσον η οικεία επιχείρηση είχε λιγότερους από 1 500 εργαζομένους την περίοδο 1992 έως 1994 και εφόσον οι ενισχύσεις δεν υπερέβαιναν τα 150 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα (DEM). Από το 1995, οι σχετικές προϋποθέσεις τροποποιήθηκαν σε 250 υπαλλήλους και σε 50 εκατομμύρια.

ότι οι αναγκαίες επενδύσεις θα ήταν σχετικά περιορισμένες, αν και αποδείχθηκε ταχέως ότι το σχέδιο αυτό δεν στηριζόταν σε σταθερές βάσεις, καθόσον οι παραδοσιακές αγορές που κατανάλωναν τα σχετικά προϊόντα είχαν εξαφανισθεί και οι τιμές των προϊόντων είχαν μειωθεί λόγω της υπερπαραγωγής.

Το 1992 η Treuhandanstalt επιχείρησε μάταια να προβεί σε πώληση της ως άνω επιχειρήσεως. Μεταβίβασε τις μετοχές που κατείχε στη διαχειριστική ετερόρρυθμη εταιρία EREL Verwaltungs GmbH & Co. Management KG, η οποία ενεργούσε ως εταιρία χαρτοφυλακίου διαφόρων επιχειρήσεων που επρόκειτο να ιδιωτικοποιηθούν μετά από την αναδιάρθρωσή τους. Η Treuhandanstalt ήταν ο μοναδικός κύριος της εν λόγω εταιρίας χαρτοφυλακίου.

Από το 1995 ο κύριος της εταιρίας χαρτοφυλακίου μετονομάστηκε σε Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben, οι δε δραστηριότητές του περιορίστηκαν στη συμβατική διαχείριση, ενώ οι δραστηριότητες της αναδιαρθρώσεως και της ιδιωτικοποιήσεως των επιχειρήσεων ανατέθηκαν στην εταιρία Beteiligungs-Management-Gesellschaft Berlin mbH, άλλο δημόσιο οργανισμό ελεγχόμενο από τη Γερμανική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, που κατέστη ο μόνος κύριος της Gröditzer.

4. Στις αρχές του 1997 η επιχείρηση πωλήθηκε στην εταιρία Georgsmarienhütte. Η Wahlzwerk είναι μια ανεξάρτητη εταιρία η οποία ασκεί τις δραστηριότητές της εκτός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ, η οποία πωλήθηκε στην Gröditzer από το κράτος στο οποίο πλέον ανήκε στο πλαίσιο διαδικασίας ιδιωτικοποιήσεως, λειτουργεί δε έκτοτε ως κέντρο σιδηρουργικών υπηρεσιών της Gröditzer [4].

5. Στις 6 Ιουνίου 1997 η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ανακοίνωσε στην Επιτροπή ότι, κατά την περίοδο 1992-1996, η Gröditzer είχε λάβει ενισχύσεις ύψους 263,7 εκατομμυρίων DEM, εκ των οποίων 207,3 εκατομμύρια ως δάνεια χορηγούμενα από το Δημόσιο που κατείχε τις μετοχές της, 53,4 εκατομμύρια τραπεζικές πιστώσεις εγγυημένες από την Treuhandanstalt και την Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben και 3 εκατομμύρια με τη μορφή άμεσης ενισχύσεως. Της είχε επίσης καταβληθεί ένα συμπληρωματικό ποσό 8,4 εκατομμυρίων στο πλαίσιο του προγράμματος με την ονομασία Gemeinschaftsaufgabe Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur (δράση προς το κοινό συμφέρον προς βελτίωση της δομής των περιφερειακών οικονομιών). Η πώληση των ως άνω επιχειρήσεων προκάλεσε συνολικές δαπάνες σε βάρος του ιδιοκτήτη ύψους 393 εκατομμυρίων DEM, προκύπτουσες κατά το μεγαλύτερο μέρος από την ακύρωση της επιστροφής των χορηγούμενων από εταίρο δανείων και λόγω της αποπληρωμής των τραπεζικών πιστώσεων.

6. Κατόπιν της ανακοινώσεως αυτής η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασία σύμφωνα με την απόφαση 2496/96/ΕΚΑΧ [5] (έκτος κώδικας ενισχύσεων στη σιδηρουργία). Το σχετικό έγγραφο απευθύνθηκε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στις 5 Αυγούστου 1997 και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα, έτσι ώστε τα άλλα κράτη μέλη και οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι να μπορέσουν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους [6].

4 — Στην προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή εξετάζει τη θέση της επιχειρήσεως αυτής έναντι της Συνθήκης ΕΚ, και μάλιστα μόνον όσον αφορά την ιδιωτικοποίηση και την έκταση της συμμετοχής της επιχειρήσεως στο συνολικό κόστος της ιδιωτικοποιήσεως.

5 — Απόφαση της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικών κανόνων για τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα (ΕΕ L 338, σ. 42).

6 — ΕΕ 1997, C 395, σ. 5.

Για να κινήσει τη διαδικασία αυτή η Επιτροπή θεώρησε ότι, τόσο το χορηγηθέν από τον κάτοχο του εταιρικού κεφαλαίου, δάνειο ύψους 207,3 εκατομμυρίων DEM, που ήταν άτοκο και χωρίς καμία εγγύηση εκ μέρους της επιχειρήσεως, όσο και οι εγγυημένες τραπεζικές πιστώσεις ύψους 53,4 εκατομμυρίων, με προμήθεια 0,5 %, ήταν στην πραγματικότητα ενισχύσεις. Αποφάσισε επίσης να εξετάσει τη συμφωνία τής ύψους 8,4 εκατομμυρίων περιφερειακής ενισχύσεως προς την κοινή αγορά. Όσον αφορά την ιδιωτικοποίηση, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το αν η πώληση έναντι αρνητικής τιμής ήταν σύμφωνη προς το κριτήριο συμπεριφοράς ενός ιδιώτη μετόχου, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα υποβληθέντα στοιχεία, η εκκαθάριση της Gröditzer θα είχε χαμηλότερο κόστος. Επίσης, δεν μπόρεσε να διαπιστώσει αν η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεως ήταν ανοικτή, διαφανής και χωρίς προϋποθέσεις. Ομοίως, η Επιτροπή θεώρησε ότι η συμφωνία ιδιωτικοποιήσεως προέβλεπε ρητά την εκ μέρους του ιδιοκτήτη ανάληψη της υποχρεώσεως χορηγήσεως επενδυτικών ενισχύσεων στην Gröditzer.

7. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εξέφρασε τις παρατηρήσεις της επί της κινήσεως της διαδικασίας, όπως έπραξαν και τρεις επιχειρήσεις (Max Aicher GmbH & Co., Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH και Lech-Stahlwerke GmbH). Κατ' αυτήν, η πώληση έναντι αρνητικής τιμής παρέσχε στον αγοραστή ρευστότητα η οποία του έδωσε τη δυνατότητα βελτιώσεως της οικονομικής του καταστάσεως και της χρηματοδοτήσεως περαιτέρω αγορών. Σ' αυτό προστέθηκε η παρατήρηση ότι οι όροι πωλήσεως της Gröditzer είχαν προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού.

II — Η προσβαλλόμενη απόφαση

8. Στις 8 Ιουλίου του 1999 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση την οποία η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προσβάλλει με την προσφυγή της. Το δικόγραφο της προσφυγής περιλαμβάνει τις αιτιολογίες, που αναπτύσσονται στο πλαίσιο 108 σημείων, και 10 άρθρα.

Τα άρθρα 1, 2 και 3 είναι υπέρ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και δεν αποτελούν αντικείμενο της προσφυγής.

9. Αντιθέτως τα άρθρα 4, 5 και 6 κάνουν λόγο περί του ασυμβιβάστου ορισμένων μέτρων προς την κοινοτική ρύθμιση.

10. Το άρθρο 4 θεωρεί ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά τις επενδυτικές ενισχύσεις συνολικού ύψους 83,2 εκατομμυρίων DEM που χορηγήθηκαν στην Gröditzer και αποτελούνται από εγγυημένες κατά 100 % από την Treuhandanstalt και την Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben τραπεζικές πιστώσεις, από χορηγούμενα από εταίρο δάνεια τα οποία είχαν παράσχει την περίοδο 1992-1996 οι δημόσιοι οργανισμοί που είχαν διαδοχικά την κυριότητα του εταιρικού της κεφαλαίου, και από ενισχύσεις χορηγηθείσες στο πλαίσιο του προγράμματος «Gemeinschaftsaufgabe Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur».

11. Το άρθρο 5 χαρακτηρίζει ως ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά άνθρακα και χάλυβα κρατικές ενισχύσεις τα μέτρα που έλαβε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπέρ της Gröditzer, συνολικού ύψους 155,5 εκατομμυρίων DEM, εκ των οποίων 14,3 εκατομμύρια DEM επενδυτικές ενισχύσεις και 141,2 εκατομμύρια DEM ενισχύσεις λειτουργίας (από τα οποία 17 εκατομμύρια αντιστοιχούν σε ενίσχυση για την ιδιωτικοποίηση και 124,2 εκατομμύρια τόσο σε χρηματοδότηση εγγυημένων κατά 100 % τραπεζικών πιστώσεων όσον και σε χορηγούμενα από εταίρο δάνεια εκ μέρους των δημοσίων φορέων-μετόχων της εταιρίας αυτής).

12. Το άρθρο 6 κηρύσσει ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά άνθρακα και χάλυβα τις ενισχύσεις τις οποίες η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σχεδίαζε να χορηγήσει στην Gröditzer κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 2, της συμφωνίας της 27ης Φεβρουαρίου 1997, σχετικά με την πώληση μετοχών της ως άνω επιχειρήσεως στην Georgsmarienhütte, αξίας 3,3 εκατομμυρίων DEM με τη μορφή δανείων συνιστώντων προκαταβολή επί των περιφερειακών ενισχύσεων που επρόκειτο να χορηγηθούν.

13. Δυνάμει του άρθρου 7, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποχρεώνεται να ζητήσει από τον δικαιούχο την επιστροφή των παρανόμως χορηγηθεισών ενισχύσεων, περί των οποίων γίνεται λόγος στα άρθρα 4 και 5. Η εν λόγω αναζήτηση θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, εφόσον αυτές δεν καθιστούν αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την πραγματοποίησή της. Τα προς επιστροφή ποσά προσαυξάνονται με τόκους από την ημερομηνία από την οποία τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου, μέχρι την πραγματική επιστροφή τους, οι δε τόκοι υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς το οποίο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιδοτήσεως στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής ο όρος «δικαιούχος» δεν αφορά μόνον την Gröditzer αλλά και κάθε επιχείρηση στην οποία έγινε μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων με σκοπό την παρεμπόδιση της επιστροφής των ενισχύσεων.

III — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

14. Η προσφυγή της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 9 Σεπτεμβρίου 1999. Η Επιτροπή κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως στις 29 Νοεμβρίου 1999. Τα δύο ως άνω δικόγραφα συμπληρώθηκαν με υπόμνημα απαντήσεως, στις 14 Μαρτίου 2000, και από το υπόμνημα ανταπαντήσεως, στις 14 Απριλίου 2000.

Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23 του Οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο κάλεσε την Επιτροπή στις 24 Ιουλίου 2001 να της διαβιβάσει το σύνολο των στοιχείων της δικογραφίας, καθόσον η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε να τα συμβουλευθεί τόσο με το δικόγραφο της προσφυγής της όσο και με το υπόμνημα απαντήσεως. Στις 3 Οκτωβρίου 2001 η Επιτροπή απέστειλε κατάλογο 48 εγγράφων που συνθέτουν τη δικογραφία, ο οποίος διαβιβάστηκε αμέσως στο προσφεύγον κράτος μέλος, το οποίο απάντησε στις 19 Οκτωβρίου 2001 ότι δεν είχε ανάγκη να εξετάσει κανένα από τα έγγραφα αυτά.

Λαμβανομένου υπόψη του επισήμου αιτήματος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας να υποβάλει προφορικές παρατηρήσεις, το Δικαστήριο αποφάσισε τη διενέργεια επ' ακροατηρίου συζητήσεως, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2001.

IV — Οι λόγοι της προσφυγής

15. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζητεί την ακύρωση των άρθρων 4 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διότι τα θεωρεί παράνομα, ανεξάρτητα από το αν τα μέτρα στηρίξεως για την ιδιωτικοποίηση της επιχειρήσεως πρέπει να θεωρηθούν ως κρατικές ενισχύσεις. Προς στήριξη της προσφυγής της προβάλλει έξι λόγους ακυρώσεως.

Πρώτον, διατείνεται ότι η Επιτροπή παρέβη τα άρθρα 213 ΕΚ και 215 ΕΚ εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση ενώ ένα από τα μέλη της βρισκόταν σε παράτυπη διοικητική κατάσταση· δεύτερον, ότι παρέβη την υποχρέωση να ενεργεί χωρίς καθυστέρηση και ότι προσέβαλε τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και της ασφαλείας δικαίου, καθώς και ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως κατά τη διοικητική διαδικασία· τρίτον, ότι το καθού όργανο εφάρμοσε τους κανόνες της Συνθήκης ΕΚΑΧ σε τομείς παραγωγής της Gröditzer που δεν υπάγονται στη Συνθήκη αυτή· τέταρτον, ότι η Επιτροπή εκτίμησε εσφαλμένα, έναντι της αποφάσεως 3855/91/ΕΚΑΧ[7] (στο εξής: πέμπτος κώδικας ενισχύσεως στη σιδηρουργία), τις επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ του τομέα παραγωγής ΕΚΑΧ της επιχειρήσεως· πέμπτον, ότι εκτίμησε εσφαλμένα τις επενδυτικές ενισχύσεις για τον τομέα παραγωγής εκτός ΕΚΑΧ και, έκτον, ότι δεν εκτίμησε ορθά τις περιστάσεις υπό τις οποίες διεξήχθη η ιδιωτικοποίηση.

7 — Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Νοεμβρίου 1991, που θεσπίζει κοινοτικούς κανόνες για τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα (ΕΕ L 362, σ. 57).

V — Η εξέταση της προσφυγής

Α — *Πρώτος λόγος ακυρώσεως: παράβαση των άρθρων 213 ΕΚ, 215 ΕΚ και 9 επ. της Συνθήκης ΕΚΑΧ, δεδομένου ότι η σύνθεση της Επιτροπής κατά την έκδοση της αποφάσεως ήταν παράτυπη*

16. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου, διότι, όταν εκδόθηκε, η σύνθεση της Επιτροπής ήταν παράτυπη. Την 1η Ιουλίου 1999 το καθού κοινοτικό όργανο απάλλαξε τον επίτροπο M. Bangemann από τα καθήκοντά του αιτήσει του ιδίου και μετέφερε τις αρμοδιότητές του σε άλλο μέλος, αποκλείοντας με τον τρόπο αυτό από τη διαδικασία εκδόσεως της αποφάσεως την αρμόδια για τη βιομηχανική πολιτική γενική διεύθυνση, που υπαγόταν απευθείας στον M. Bangemann. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εκθέτει ότι αν είχε δοθεί η δυνατότητα στην ως άνω γενική διεύθυνση να εκφράσει την άποψή της, η προσβαλλόμενη απόφαση ίσως δεν θα είχε εκδοθεί.

Η Συνθήκη δεν προβλέπει περίπτωση κατά την οποία επίτροπος υποβάλλει την παραίτησή του και παύει να ασκεί τα καθήκοντά του. Η Επιτροπή τροποποίησε αυτοβούλως τον αριθμό των μελών που την απαρτίζουν, χωρίς να αναμείνει νέο διορισμό ή χωρίς να αναμείνει απόφαση του Συμβουλίου, η οποία εκδόθηκε στη συνέχεια, να μην αντικαταστήσει τον M. Bangemann για το υπόλοιπο της θητείας του. Η προσφεύγουσα κυβέρνηση υποστηρίζει, επομένως, ότι το καθού κοινοτικό όργανο δεν είχε νόμιμη σύνθεση, επιπλέον του γεγονότος ότι προέβη σε υφαρπαγή της εξουσίας αποφάσεως του Συμβουλίου.

17. Η Επιτροπή φρονεί ότι το άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, προβλέπει την περίπτωση μειωμένου αριθμού επιτρόπων. Επομένως, μια τέτοια περίπτωση δεν πρέπει να εμποδίζει την κανονική λειτουργία του κοινοτικού αυτού οργάνου. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο αποφάσισε, στις 9 Ιουλίου 1999, ότι δεν υπήρχε λόγος αντικαταστάσεως του M. Bangemann, επιβεβαιώνοντας την πρωτοβουλία της Επιτροπής να τον απαλλάξει από τα καθήκοντά του, δεδομένου ότι ο ενδιαφερόμενος είχε ζητήσει κάτι τέτοιο για να αφιερωθεί στην άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας στο πλαίσιο κάποιας επιχειρήσεως. Δεδομένου ότι ο M. Bangemann όφειλε να τηρεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα καθήκοντά του, ιδίως την υποχρέωση εντιμότητας και διακριτικότητας όσον αφορά τη μετά το πέρας των καθηκόντων του αποδοχή ορισμένων θέσεων ή ορισμένων προνομίων, ήταν αναγκαίο να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του έτσι ώστε να μη μετέχει πλέον στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεως του κοινοτικού αυτού οργάνου, καθόσον θα μπορούσε να τεθεί υπό αμφισβήτηση η νομιμότητα των ενεργειών του.

18. Η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στις 8 Ιουλίου. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ισχυρίζεται ότι η απόφαση αυτή έπασχε, όταν εκδόθηκε, λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου, που συνίσταται στο γεγονός ότι η Επιτροπή τροποποίησε χωρίς σχετική αρμοδιότητα τον προβλεπόμενο από τις Συνθήκες αριθμό των επιτρόπων.

19. Στις 29 Ιουνίου 1999 ο M. Bangemann, αρμόδιος για βιομηχανικές υποθέσεις, τις τεχνολογίες των πληροφοριών και τις τηλεπικοινωνίες, υπέβαλε έγγραφο στον προεδρεύοντα της διασκέψεως των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, πληροφορώντας τον για την πρόθεσή του να ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα στο πλαίσιο της επιχειρήσεως Telefónica, ζητώντας να κινηθεί το συντομότερο δυνατό η διαδικασία διορισμού αντικαταστάτη του.

Κατόπιν του εγγράφου αυτού η Επιτροπή προέβη σε ανακοίνωση, αναφέρουσα ότι πληροφορήθηκε το αίτημα του ενδιαφερομένου να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του και το αποδέχθηκε. Η επιχείρηση για την οποία ο επίτροπος επιθυμούσε να εργασθεί ασκούσε τις δραστηριότητές της στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, τομέας ο οποίος υπαγόταν, μέχρι τότε, στις αρμοδιότητές του. Συνεπώς, υπήρχε ενδεχόμενο υπάρξεως συγκρούσεως συμφερόντων, επιπλέον της βαρύνουσας τον ενδιαφερόμενο υποχρεώσεως εντιμότητας και διακριτικότας όσον αφορά την αποδοχή θέσεων ή προνομίων μετά τη λήξη της θητείας του.

20. Στις 9 Ιουλίου 1999 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 1999/493/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ, για τη σύνθεση της Επιτροπής [8], αναφέρουσα ότι η θέση του M. Bangemann επρόκειτο να παραμείνει κενή μέχρι διορισμού νέας Επιτροπής [9].

21. Σύμφωνα με τα άρθρα 213 ΕΚ και 215 ΕΚ [10], οι επίτροποι είναι είκοσι τον αριθμό, σε περίπτωση δε παραιτήσεως κάποιου επιτρόπου, ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του μέχρις ότου αντικατασταθεί ή μέχρις ότου το Συμβούλιο αποφασίσει ότι δεν υπάρχει λόγος διορισμού αντικαταστάτη του, περίπτωση στην οποία το κοινοτικό όργανο συνεχίζει να λειτουργεί παρά το γεγονός ότι δεν έχει τον αρχικό αριθμό μελών [11]. Η Συνθήκη ΕΚ δεν προβλέπει κάποια σημαντική ρύθμιση σχετικά με την Επιτροπή σε περίπτωση αποχωρήσεως ενός των μελών της παρά μόνο στο άρθρο 216 ΕΚ, το οποίο δεν είχε εφαρμογή στην περίπτωση του M. Bangemann, ενώ η απαλλαγή ενός επιτρόπου από τα καθήκοντά του δεν προβλέπεται από τη σχετική ρύθμιση.

Η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να εξασφαλίζει τη λειτουργία της κατά τρόπο συνεχή και, σε περίπτωση παραιτήσεως επιτρόπου, οι υποθέσεις πρέπει να εξακολουθούν να διεκπεραιώνονται, χωρίς να αναμένεται η σχετική απόφαση του Συμβουλίου περί αντικαταστάσεως του αποχωρήσαντος. Η διαδικασία της αποφάσεως της Επιτροπής, που έχει εξουσία νομοθετικής πρωτοβουλίας σε πολλούς τομείς, δεν μπορεί να παραλύει, εκτός όταν δεν υφίσταται ο προβλεπόμενος ελάχιστος αριθμός επιτρόπων προς λήψη αποφάσεως [12]. Στην περίπτωση που δημιουργήθηκε μετά την παραίτηση του M. Bangemann το κοινοτικό αυτό όργανο έπρεπε να ενεργήσει με νηφαλιότητα αλλά και με ταχύτητα, έτσι ώστε όχι μόνο να συνεχίσει να διεκπεραιώνει κανονικά τις εργασίες του αλλά και να αποτρέψει αμέσως τον κίνδυνο της δημιουργίας δυσπιστίας εκ μέρους της κοινής γνώμης όσον αφορά την αμεροληψία των επιτρόπων που μετείχαν στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων.

22. Λαμβανομένης υπόψη της κρίσιμης καταστάσεως και του προβλεπόμενου συναγερμού που μπορούσε να δημιουργήσει στην Κοινότητα το συμβάν αυτό και δεδομένου ότι ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει την παραίτησή του, η Επιτροπή ενήργησε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων οργανώσεως της εσωτερικής λειτουργίας της απαλλάσσοντας τον M. Bangemann από τα καθήκοντά του ως μέλους του σώματος των επιτρόπων, εν αναμονή της αποφάσεως του Συμβουλίου επί της αντικαταστάσεώς του.

23. Δεν συμμερίζομαι την άποψη της προσφεύγουσας ότι η απουσία τού ως άνω επι-

8 — ΕΕ L 192, σ. 53.

9 — ΕΕ L 192, σ. 55.

10 — Το περιεχόμενο των άρθρων αυτών είναι αντίστοιχο προς εκείνο των άρθρων 9 και 12 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

11 — Η περίπτωση η οποία δεν προβλεπόταν και η οποία συνέβη ωστόσο στις 16 Μαρτίου 1999 είναι αυτή κατά την οποία πραγματοποιείται παραίτηση όλων των μελών της Επιτροπής. Με την ανακοίνωση της 21ης Μαρτίου 1999 περί της παραιτήσεως της Επιτροπής, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σημείωσε την απόφαση αυτή, έκρινε ότι ήταν αναγκαία η ανανέωση του κοινοτικού οργάνου το συντομότερο δυνατόν και ζήτησε από τους επιτρόπους να συνεχίσουν να ασκούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τη Συνθήκη μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η αντικατάσταση αυτή.

12 — Κατά το άρθρο 5 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 1993 (ΕΕ L 230, σ. 15), που ίσχυε την ημερομηνία της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, το ελάχιστο όριο παρόντων που απαιτείται για την έκδοση αποφάσεως είναι η πλειοψηφία των προβλεπομένων από τη Συνθήκη μελών.

τρόπου από τη σύσκεψη, κατά τη διάρκεια της οποίας εγκρίθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, σημαίνει ότι η αρμόδια για τη βιομηχανική πολιτική γενική διεύθυνση δεν εκπροσωπήθηκε, αλλά ούτε και την άποψη ότι, αν η τελευταία αυτή γενική διεύθυνση είχε εκπροσωπηθεί, πιθανώς να μην είχε εκδοθεί η προσβαλλόμενη απόφαση. Αφενός, η απόφαση υποβλήθηκε στην αρμόδια γενική διεύθυνση στο στάδιο του σχεδίου, προκειμένου η διεύθυνση αυτή να γνωστοποιήσει εγγράφως την άποψή της και, αφετέρου, η υπηρεσία αυτή εκπροσωπήθηκε στη σχετική σύσκεψη, καθόσον οι αρμοδιότητες του υπό παραίτηση επιτρόπου αναλήφθηκαν από τον επίτροπο K. Van Miert.

24. Για τους προεκτεθέντες λόγους πιστεύω ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν πάσχει λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου κατά την έκδοσή της, όπως υποστηρίζει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Επομένως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Β — *Δεύτερος λόγος: παράβαση της υποχρεώσεως ενεργείας χωρίς καθυστέρηση, προσβολή των αρχών της χρηστής διοικήσεως και της ασφαλείας δικαίου, καθώς και παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως κατά τη διοικητική διαδικασία*

25. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποδιαιρεί τον λόγο αυτό σε τρία σκέλη.

i) Η υποχρέωση ενεργείας χωρίς καθυστέρηση και οι αρχές της χρηστής διοικήσεως και της ασφαλείας δικαίου όσον αφορά τις ήδη καταβληθείσες ενισχύσεις

26. Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι πληροφόρησε την Επιτροπή, το 1994 και το 1995, περί των μέτρων δημόσιας χρηματοδοτήσεως που είχε λάβει και ότι η τελευταία την άφησε να πιστεύει επί τρία έτη ότι δεν επρόκειτο να προβάλει καμία αντίρρηση έναντι των οικονομικών μέτρων που συνόδευαν την αναδιάρθρωση για λόγους στηριζόμενους σε κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η συμπεριφορά αυτή, η οποία συνεχίστηκε από την πρώτη κοινοποίηση της αποφάσεως περί κινήσεως διαδικασίας ελέγχου, αντιβαίνει προς την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθόσον μάλιστα η προσφεύγουσα ουδέποτε πληροφορήθηκε ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες ήταν ανεπαρκείς. Η Επιτροπή όφειλε να αποφασίσει το 1994 και το 1995 αν τα ήδη εκτελεσθέντα και κοινοποιηθέντα οικονομικής φύσεως μέτρα αποτελούσαν ή όχι κρατικές ενισχύσεις και, ενδεχομένως, αν συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά. Για τον λόγο αυτό δεν μπορεί τώρα να ζητεί την επιστροφή των ποσών που χορηγήθηκαν πριν το 1995.

Η αίτηση παροχής πληροφοριακών στοιχείων την οποία υπέβαλε η Επιτροπή στην προσφεύγουσα στις 16 Ιουλίου 1996 και το από 14 Αυγούστου 1997 έγγραφο αφορούν φακέλους αναγόμενους στο 1994. Επιπλέον, με την από 9 Ιουνίου 1994 ανακοίνωσή της η προσφεύγουσα μνημονεύει δύο προηγούμενα έγγραφα της Επιτροπής, το ένα της 21ης Απριλίου 1994 και το άλλο της 25ης Μαΐου 1994. Στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να γίνει λόγος για ανεπίσημες γνω-

στοποιήσεις, διότι αυτές περιλαμβάνουν πληροφορίες παρασχεθείσες από το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Οικονομίας, στο όνομα της Γερμανικής Κυβερνήσεως, ενώ το κοινοτικό δίκαιο δεν προβλέπει τον τύπο με τον οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να γνωστοποιούν σχέδια ενισχύσεων. Η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι ανακάλεσε τη μερική κοινοποίηση της 29ης Ιουνίου 1994 με έγγραφο της 2ας Δεκεμβρίου 1994, αιτήσει της Επιτροπής, η οποία ζήτησε την αναστολή της διαδικασίας ανακοινώσεων κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου, δεδομένου ότι δεν επρόκειτο να πραγματοποιηθεί σύντομα η ιδιωτικοποίηση της επιχειρήσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Γερμανική Κυβέρνηση συνέχισε να χορηγεί πόρους για την αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως.

στις αρχές του 1997, η Επιτροπή ζήτησε εκ νέου επίσημη κοινοποίηση, που της εστάλη μόλις στις 7 Ιουνίου 1997, λόγος για τον οποίο κίνησε τη διαδικασία ελέγχου τον Αύγουστο του 1997.

28. Δεν συμμερίζομαι την άποψη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ότι η Επιτροπή όφειλε να σχηματίσει γνώμη επί της συμφωνίας των μέτρων προς την κοινή αγορά το 1994 και το 1995. Επιπλέον, η νομολογία που παραθέτει προς στήριξη της απόψεώς της είναι άνευ σημασίας [13].

27. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μόνη ουσιαστική κοινοποίηση πραγματοποιήθηκε στις 6 Ιουλίου 1997, ενώ οι χορηγηθείσες μέχρι το τέλος του 1993 ενισχύσεις στη σιδηρουργία, ύψους 133 εκατομμυρίων DEM, κοινοποιήθηκαν μόλις τον Ιούνιο του 1994, τούτο δε ανεπισήμως, κατά παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Όσον αφορά την επίσημη κοινοποίηση της 29ης Ιουνίου 1994, σχετικά με τις επενδυτικές ενισχύσεις ύψους 79 εκατομμυρίων DEM, αυτή απεσύρθη από τις γερμανικές αρχές όχι αιτήσει της Επιτροπής, σε αντίθεση με όσα ισχυρίζονται οι αρχές αυτές, αλλά προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα κοινοποιήσεως, οριστικά και εξαντλητικά, ενόψει της ιδιωτικοποιήσεως, του συνόλου των ενισχύσεων και να ζητηθεί η σφαιρική τους εξέταση, όπως προκύπτει από το απευθυνόμενο στην Επιτροπή έγγραφο της 24ης Ιουλίου 1998. Παρά την αλληλογραφία που ανταλλάχθηκε τον Ιούνιο του 1994, η επίσημη ανακοίνωση της κοινοποιήσεως εμπόδισε την Επιτροπή να προβεί στην εξέταση των ενισχύσεων. Όταν η ιδιωτικοποίηση πραγματοποιήθηκε

Ναι μεν ο τελικός σκοπός ήταν η πραγματοποίηση της ιδιωτικοποιήσεως της Gröditzer, οι γνωστοποιηθείσες όμως πληροφορίες πριν από την ημερομηνία της ιδιωτικοποιήσεως αυτής ήταν αποσπασματικές και ατελείς. Επομένως, δικαίως η Επιτροπή έκρινε ότι δεν υπήρχε επίσημη και πλήρης κοινοποίηση που να μπορεί να εξετασθεί [14]. Το γεγονός ότι συνέχισε να λαμβάνει μέχρι το 1996 πληροφορίες εκ μέρους των γερμανικών αρχών επί των υπέρ της επίμαχης επιχειρήσεως μέτρων και ότι, ακόμα και μετά την κίνηση της διαδικασίας ελέγχου, οι παρασχεθείσες πληρο-

13 — Η προσφεύγουσα επικαλείται την απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1987, 223/85, RSV κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 4617), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε υπερβεί σε μεγάλο βαθμό τους κανόνες της χρηστής διοικήσεως λαμβάνοντας απόφαση στον τομέα των ενισχύσεων μετά από 26 μήνες. Στην υπόθεση αυτή, όμως, συνέτρεχαν περιστάσεις που την εξατομίκευαν σε σχέση με τις περισσότερες από τις άλλες υποθέσεις στον τομέα των ενισχύσεων που εξετάζει η Επιτροπή, καθόσον αποδείχθηκε ότι η επίδικη ενίσχυση συνιστούσε απλώς το συμπληρωματικό κόστος μιας ενέργειας για την οποία η Επιτροπή είχε ήδη επιτρέψει τη χορήγηση ενισχύσεων.

14 — Απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-126/96 και Τ-127/96, BFM και EFIM κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-3437, σκέψη 47).

φορίες έπρεπε να συμπληρωθούν συνηγορεί υπέρ της απόψεως αυτής [15].

Ελλείψει πλήρους κοινοποιήσεως των σχετικών μέτρων η Επιτροπή δεν διέθετε όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για να σχηματίσει γνώμη επί της συμφωνίας των ενισχύσεων προς την κοινή αγορά. Η δίμηνη προθεσμία κατά τη διάρκεια της οποίας οφείλει να λαμβάνει θέση, επομένως, δεν μπορούσε να τρέχει. Σύμφωνα με πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο του προκαταρκτικού σταδίου, για να είναι μια ανακοίνωση πλήρης και για να επιφέρει την έναρξη της δίμηνης προθεσμίας είναι αρκετό να περιέχει, εξαρχής ή κατόπιν των απαντήσεων του κράτους μέλους στις ερωτήσεις της Επιτροπής, τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για να παρασχεθεί στην Επιτροπή η δυνατότητα να διαμορφώσει μια πρώτη άποψη σχετικά με τη συμφωνία της ενισχύσεως με τη Συνθήκη [16].

29. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υφίσταται προσβολή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης εφόσον η Επιτροπή δεν έχει λάβει θέση επί των κοινοποιηθέντων μέτρων πλήρως και επισήμως, με την προβλεπόμενη διαδικασία. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι, λαμβανομένου υπόψη του επιτακτικού χαρακτήρα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων που πραγματοποιεί η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 88 ΕΚ, δεν δικαιολογείται η εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων που έλαβαν ενίσχυση ως προς τη νομιμότητα της ενισχύσεως παρά μόνον αν η ενίσχυση χορηγήθηκε τηρουμένης της διαδικασίας που προβλέπει το εν λόγω άρθρο, πράγμα το οποίο ένας επιμελής επιχειρηματίας πρέπει κανονικά να είναι σε θέση να εξακριβώσει [17]. Ομοίως, ένα κράτος μέλος του οποίου οι αρχές έχουν χορηγήσει ενίσχυση κατά παράβαση των διαδικαστικών κανόνων του άρθρου 88 ΕΚ δεν μπορεί να επικαλεστεί τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της αποδέκτριας επιχειρήσεως για να απαλλαγεί από την υποχρέωση να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεση αποφάσεως της Επιτροπής που το υποχρεώνει να αναζητήσει την ενίσχυση. Πράγματι, εάν γινόταν δεκτή η δυνατότητα αυτή, τούτο θα αφαιρούσε κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα από τις διατάξεις των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ, καθόσον οι εθνικές αρχές θα μπορούσαν έτσι να στηριχθούν στη δική τους παράνομη συμπεριφορά για να ματαιώσουν την αποτελεσματικότητα των αποφάσεων της Επιτροπής [18].

Εν όψει της ανωτέρω νομολογίας σχετικά με τους δικαιούχους ενισχύσεων, η Επιτροπή ορθώς παρατηρεί ότι οι εθνικές αρχές, οι οποίες είναι ο άμεσος συνομιλητής της, είναι καλύτερα πληροφορημένες επί της καταστάσεως της διαδικασίας και επί της εκβάσεώς της, οπότε έχουν λιγότερες δυνατότητες σε σχέση με τις επιχειρήσεις να ισχυρίζονται ότι υφίσταται προσβολή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης τους, κατά μείζονα δε λόγο όταν, κατά την επίδικη περίοδο, συνέχισαν να παρέχουν συμπληρωματικές πληροφορίες επί του επίμαχου σχεδίου, με δική τους πρωτοβουλία ή αιτήσει της Επιτροπής.

15 — Στο σημείο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρεται ότι, με έγγραφα της 23ης Σεπτεμβρίου και της 13ης Νοεμβρίου 1997, της 24ης Ιουλίου, της 14ης Αυγούστου και της 14ης Οκτωβρίου 1998, της 7ης και της 20ής Ιανουαρίου, της 1ης Φεβρουαρίου και της 29ης Μαρτίου 1999, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κοινοποίησε στην Επιτροπή συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία και έγγραφα. Τον Ιανουάριο του 1998, καθώς και την 1η Δεκεμβρίου, στις 11 Μαρτίου και στις 23 και 29 Απριλίου 1999, πραγματοποιήθηκαν συσκέψεις μεταξύ της Επιτροπής και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

16 — Απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2001, C-99/98, Αυστρία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-1101, σκέψη 56).

17 — Απόφαση της 20ής Μαρτίου 1997, C-24/95, Alcan Deutschland (Συλλογή 1997, σ. I-1591, σκέψη 25).

18 — Αποφάσεις της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 17), και της 14ης Ιανουαρίου 1997, C-169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. I-135, σκέψη 48).

ii) Η υποχρέωση ενεργείας χωρίς καθυστέρηση και οι αρχές της χρηστής διοικήσεως και της ασφαλείας δικαίου σε σχέση με τα χρηματοδοτικά μέτρα που προβλέπονταν και κοινοποιήθηκαν το 1994 και το 1995

30. Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η Επιτροπή, δεδομένου ότι δεν έλαβε ταχέως θέση έναντι των χρηματοδοτικών μέτρων όταν πληροφορήθηκε για τα σχετικά σχέδια ή επειδή δεν εξέφρασε αμφιβολίες επί της νομιμότητάς τους, παρέβη την κοινοτική ρύθμιση στον τομέα των ενισχύσεων, διότι τόσο το άρθρο 6, παράγραφος 5, της αποφάσεως 3855/91 (πέμπτος κώδικας ενισχύσεων) όσο και το άρθρο 6, παράγραφος 6, της αποφάσεως 2496/96 (έκτος κώδικας) προβλέπουν δίμηνη προθεσμία από της κοινοποιήσεως προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία ελέγχου του οικείου μέτρου.

31. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι η μόνη πλήρης κοινοποίηση της οποίας έλαβε γνώση είναι εκείνη που της υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 1997 και ότι ανέμεινε μέχρι τον Μάρτιο του 1999 για να μπορέσει να έχει στη διάθεσή της όλες τις συμπληρωματικές πληροφορίες που ζήτησε από τις γερμανικές αρχές, όπως σημειώνεται στο σημείο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

32. Ασφαλώς, η Επιτροπή, όπως και κάθε δημόσια αρχή, έχει υποχρέωση να ενεργεί χωρίς καθυστέρηση, για να μπορεί όμως να της προσαφθεί ότι παρέβη την υποχρέωσή της αυτή απαιτείται να είναι σε θέση να ενεργήσει με τον τρόπο αυτό, προϋπόθεση η οποία δεν επληρούτο, όπως φαίνεται, στο πλαίσιο της επίμαχης διοικητικής διαδικασίας.

Η Επιτροπή δύσκολα θα μπορούσε να λάβει ταχέως απόφαση σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέτρα όταν πληροφορήθηκε περί των σχετικών σχεδίων επειδή δεν επρόκειτο για επίσημες κοινοποιήσεις περιλαμβάνουσες όλα τα κρίσιμα πληροφοριακά στοιχεία. Το γεγονός ότι η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία ελέγχου στις 5 Αυγούστου 1997, κατόπιν της κοινοποιήσεως της 6ης Ιουνίου 1997, ήτοι εντός της δίμηνης προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 5, του πέμπτου κώδικα ενισχύσεων και το άρθρο 6, παράγραφος 6, του έκτου κώδικα, αποδεικνύει ότι ενήργησε με τη δέουσα ταχύτητα. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή υποχρεούται να κινήσει την προβλεπόμενη από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασία με εκατέρωθεν ακρόαση των ενδιαφερομένων μόνον αφού της δοθεί η δυνατότητα να σχηματίσει γνώμη επί της συμφωνίας προς την κοινή αγορά των σχεδίων που της κοινοποιούνται, καλώντας το κράτος μέλος να υποβάλει τις παρατηρήσεις του [19]. Η μέγιστη διάρκεια της προσθεσμίας μελέτης που τάσσεται στην Επιτροπή είναι δύο μήνες [20].

iii) Η υποχρέωση παραθέσεως αιτιολογίας

33. Κατά την προσφεύγουσα, η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει λόγω ελλείψεως αιτιολογίας, διότι δεν μνημονεύει τη διαδικασία κοινοποιήσεως των ετών 1994 και 1995. Έτσι όπως έχει συνταχθεί δίδει την εντύπωση ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας χορηγούσε ενισχύσεις στην

19 — Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz (Συλλογή τόμος 1973, σ. 815, σκέψη 3).

20 — Αποφάσεις της 20ής Μαρτίου 1984, 84/82, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 1451, σκέψη 11)· της 30ής Ιουνίου 1992, C-312/90, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-4117, σκέψη 18)· της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-3547, σκέψη 38), και Αυστρία κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 74.

επιχείρηση κατά τη διάρκεια πολλών ετών χωρίς να πληροφορήσει σχετικά την Επιτροπή.

34. Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν κάνει μνεία των πληροφοριών τις οποίες παρέσχαν οι γερμανικές αρχές στην Επιτροπή πριν τον Ιούνιο του 1997. Όπως αποδείχθηκε, η κοινοποίηση αυτή είναι η μόνη που μπορεί να ληφθεί υπόψη, δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, ενώ, όταν πραγματοποιήθηκε, το μεγαλύτερο μέρος των μέτρων είχε ήδη τεθεί σε εφαρμογή.

Το Πρωτοδικείο έχει κρίνει ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να λαμβάνει θέση, στο πλαίσιο της αιτιολογήσεως των αποφάσεών της, επί όλων των επιχειρημάτων που προβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι προς στήριξη του αιτήματός τους. Αρκεί να εκθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που έχουν ουσιώδη σημασία στην οικονομία της αποφάσεως [21]. Η νομολογία αυτή επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο με την απόφασή του επί της ασκηθείσας αναιρέσεως [22].

Κατά τα λοιπά, πρέπει να υποτεθεί ότι η επίσημη κοινοποίηση του Ιουνίου του 1997 περιελάμβανε τις αποσπασματικές πληροφορίες που είχαν διαβιβάσει οι γερμανικές αρχές κατά τη διάρκεια πολλών ετών και ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τα στοιχεία αυτά κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η απόφαση περιλαμβάνει μια σαφή, συγκεκριμένη και λεπτομερή περιγραφή των λόγων που δικαιολογούν την έκδοσή της. Επομένως, δεν πάσχει λόγω ελλείψεως αιτιολογίας.

Κατά την προφορική διαδικασία ο επρόσωπος της Γερμανικής Κυβερνήσεως υποστήριξε επίσης, αν αντιλήφθηκα ορθά, ότι η απόφαση δεν έκανε καμιά μνεία των αποτελεσμάτων των μέτρων στηρίξεως της επιχειρήσεως επί του μεταξύ των κρατών μελών εμπορίου, αλλά και ότι δεν ανέφερε αν τα μέτρα αυτά νόθευαν ή απειλούσαν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, υπό την έννοια της αποφάσεως Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής [23]. Δεδομένου ότι ο ισχυρισμός αυτός δεν προβλήθηκε κατά την έγγραφη διαδικασία πρέπει να θεωρηθεί ως νέος και, ως τέτοιος, είναι απαράδεκτος, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 42, παράγραφο 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Αν και η παρατεθείσα νομολογία εκδόθηκε μετά το τέλος της έγγραφης διαδικασίας, δεν είναι νέα αλλά στηρίζεται σε ορισμένες παλαιότερες αποφάσεις.

35. Για τους εκτιθέμενους λόγους ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως είναι επίσης αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

21 — Αποφάσεις της 24ης Ιανουαρίου 1992, T-44/90, La Cinq κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1, σκέψη 41), και της 8ης Ιουνίου 1995, T-459/93, Siemens κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1675, σκέψη 31).

22 — Απόφαση της 15ης Μαΐου 1997, C-278/95 P, Siemens κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. I-2507, σκέψη 16).

23 — Απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99 (Συλλογή 2000, σ. I-8855).

Γ — *Τρίτος λόγος ακυρώσεως: εφαρμογή εκ μέρους της Επιτροπής των κανόνων της Συνθήκης ΕΚΑΧ σε τομείς παραγωγής της Gröditzer που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης αυτής*

36. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προσάπτει στην Επιτροπή ότι αλλοίωσε τα πραγματικά περιστατικά και ότι τα παρουσίασε με αντιφατικό τρόπο, καθώς και ότι ερμήνευσε εσφαλμένα τη σχετική με τον τομέα ενισχύσεων ρύθμιση. Η Gröditzer είναι επιχείρηση με πολύ περιορισμένη παρουσία στην αγορά των προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της Συνθήκης ΕΚΑΧ, δεδομένου ότι 90 % των εμπορικών δραστηριοτήτων της συνίσταται στην πώληση προϊόντων μη υπαγομένων στη Συνθήκη αυτή. Η Επιτροπή εφάρμοσε ωστόσο κανόνες περί ενισχύσεων στη σιδηρουργία προς εκτίμηση του συνόλου της καταστάσεως της επιχειρήσεως και, κατά συνέπεια, των αποτελεσμάτων επί του ανταγωνισμού της ασκήσεως δραστηριοτήτων σε τομείς εκτός ΕΚΑΧ, χωρίς να αποδείξει ότι οι επιδοτήσεις τις οποίες χαρακτήρισε ως ενισχύσεις λειτουργίας προορίζονταν σε δυσανάλογα μεγάλο βαθμό για τον υπαγόμενο στη Συνθήκη ΕΚΑΧ τομέα παραγωγής της επιχειρήσεως αυτής.

Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η Επιτροπή θέλησε να δικαιολογήσει τον φόβο της σχετικά με τον κίνδυνο λαθραίας διοχετεύσεως των προοριζόμενων για ένα τομέα παραγωγής κονδυλίων σε κάποιον άλλο, επειδή η επιχείρηση ασκεί παράλληλα δραστηριότητες εμπίπτουσες στη Συνθήκη ΕΚΑΧ και άλλες που δεν εμπίπτουν σ' αυτήν, με αποτέλεσμα να στηριχθεί σε μια υπόθεση και όχι σε διαπιστώσεις. Εντούτοις, όπως προκύπτει από την έκθεση της εταιρίας λογιστών εμπειρογνωμόνων KPMG, που υποβλήθηκε στην Επιτροπή το 1998, η Gröditzer διέθετε ήδη από το 1990 χωριστά αναλυτικά λογιστικά στοιχεία ανά μονάδα λειτουργίας, που παρείχε τη δυνατότητα επακριβούς προσδιορισμού των εγκαταστάσεων παραγωγής για τις οποίες χορηγούνταν τα σχετικά κονδύλια.

Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων λειτουργίας προοριζόταν για τους τομείς παραγωγής του τμήματος σφυρηλατήσεως, του χυτηρίου και του ελασματουργείου, που δεν υπάγονται στη Συνθήκη ΕΚΑΧ, και ότι, προς εφαρμογήν της ρυθμίσεως περί ενισχύσεων παραγωγής εκτός ΕΚΑΧ, η Επιτροπή στηρίχθηκε μόνο στη σκέψη ότι η Gröditzer ήταν μια σιδηρουργική επιχείρηση υπό την έννοια του άρθρου 80 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, χωρίς να εξετάσει τις επιπτώσεις της οικονομικής της δραστηριότητας επί της αγοράς. Ενεργώντας με τον τρόπο αυτό δεν έλαβε υπόψη ούτε τα όρια μεταξύ των τομέων εφαρμογής κάθε Συνθήκης ούτε τις γενικές αρχές που ισχύουν στο τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

37. Η Επιτροπή εκθέτει ότι οι επιχειρήσεις όπως η Gröditzer, οι οποίες παράγουν προϊόντα ΕΚΑΧ για δική τους χρήση ή που διαθέτουν στο εμπόριο μικρό μόνο μέρος από αυτά, θεωρούνται ότι περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Σύμφωνα με το άρθρο 80, θεωρούνται ως τέτοιες επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες ασκούν δραστηριότητα παραγωγής στον τομέα του άνθρακα και του χάλυβα (οι σχετικοί ορισμοί δίδονται στο παράρτημα Ι) και, σε ορισμένες περιπτώσεις, εκείνες που ασκούν συνήθως κάποια άλλη δραστηριότητα διανομής εκτός από την πώληση σε ιδιώτες καταναλωτές ή στη βιοτεχνία. Το καθοριστικό στοιχείο για την υπαγωγή μιας επιχειρήσεως στη Συνθήκη ΕΚΑΧ δεν είναι, στην περίπτωση καθετοποιημένων διαδικασιών παραγωγής, η

εμπορία αλλά η παραγωγή ενδιαμέσων προϊόντων, καθόσον υφίσταται ο κίνδυνος ένα προϊόν που προορίζεται καταρχήν για εσωτερική χρήση να διατεθεί στην αγορά. Κατά συνέπεια, εφόσον η επιχείρηση παράγει προϊόντα ΕΚΑΧ, η Συνθήκη αυτή έχει εφαρμογή στην περίπτωσή της, ανεξάρτητα από το αν τα σχετικά προϊόντα προορίζονται να διατεθούν στο εμπόριο ως έχουν ή αν η επιχείρηση έχει την πρόθεση να τα μεταποιήσει σε άλλα προϊόντα μη υπαγόμενα στη Συνθήκη ΕΚΑΧ.

Η καθής θα μπορούσε να δεχθεί ότι το μεγαλύτερο τμήμα των ενισχύσεων προοριζόταν προς στήριξη της παραγωγής προϊόντων υπαγομένων στη Συνθήκη ΕΚ, υπό την προϋπόθεση της υπάρξεως πλήρους διαχωρισμού μεταξύ της παραγωγής ΕΚΑΧ και των δραστηριοτήτων ΕΚ της επιχειρήσεως. Δεδομένου ότι ο διαχωρισμός αυτός δεν αποδείχθηκε, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο κίνδυνος λαθραίας διοχετεύσεως των προοριζόμενων για ένα συγκεκριμένο τομέα ενισχύσεων σε κάποιον άλλο είναι υπαρκτός, πράγμα το οποίο εξέθεσε λεπτομερώς προτού καταλήξει, στο σημείο 40 της αποφάσεως, ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν για παράγωγες δραστηριότητες της Συνθήκης ΕΚ ωφελούν την παραγωγή χάλυβα: οι ενισχύσεις που προορίζονταν φαινομενικά για τον τομέα παραγωγής ΕΚ, που αποτελούσε το κύριο τμήμα της επιχειρήσεως και εμφάνιζε σημαντικά ελλείματα, ωφέλησαν στην πραγματικότητα τον τομέα των παραγώγων δραστηριοτήτων ΕΚΑΧ, κατά τρόπον ώστε ο τελευταίος αυτός τομέας να επωφελείται της υπάρξεως μιας τεχνητά καθοριζόμενης τιμής, μέσω της εσωτερικής λογιστικής της επιχειρήσεως. Για να μπορεί να εξετασθεί μια ενίσχυση έναντι της Συνθήκης ΕΚ απαιτείται, ως προϋπόθεση, η ανυπαρξία κάθε είδους λαθραίας διοχετεύσεως πόρων. Επιπλέον, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος φέρει το σχετικό βάρος αποδείξεως.

38. Κατά τη γνώμη μου, η άποψη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στο πλαίσιο του υπό κρίση λόγου δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Το Δικαστήριο καθόρισε το 1959 το πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ[24], δημιουργώντας μια σαφή νομολογία, την οποία φαίνεται να γνωρίζει η προσφεύγουσα, παρόλον ότι δεν την παραθέτει ευθέως. Με την απόφασή του το Δικαστήριο, αφού απέρριψε ως αντίθετη προς τη Συνθήκη την έννοια της παραγωγής, καθόσον αφορά αποκλειστικά τη δημιουργία προϊόντων προοριζομένων να διατεθούν στην αγορά, σημείωσε ότι το παράρτημα Ι περιλαμβάνει ένα πίνακα προϊόντων τα οποία χρησιμοποιούνται συχνά με σκοπό να μεταποιηθούν σε άλλα, τεχνικά και οικονομικά διαφορετικά, προϊόντα σε άλλες εγκαταστάσεις, υπαγόμενες στην ίδια επιχείρηση, προϊόντα τα οποία δεν διατίθενται στην αγορά. Αν η παραγωγή αυτή δεν υπαγόταν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τούτο θα αντέβαινε προς τη βούληση των συντακτών της, αλλά και θα είχε ως αποτέλεσμα το ότι η εφαρμογή της Συνθήκης ΕΚΑΧ θα εξαρτάτο από τη νομική διάρθρωση της παραγωγού επιχειρήσεως, με αποτέλεσμα να αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ η παραγωγή μεγάλων βιομηχανιών με καθετοποιημένη διάρθρωση[25].

Το Δικαστήριο έχει εξετάσει επίσης αν η έννοια της παραγωγικής δραστηριότητας κατά το άρθρο 80 της Συνθήκης ΕΚΑΧ περιλαμβάνει την επεξεργασία του χυτοσιδήρου που παράγεται και μεταποιείται σε εργαστήρια τα οποία συνιστούν μεταξύ τους ένα ενοποιημένο τεχνικό σύνολο, όταν η οικονομική και η τεχνική σχέση που υφίσταται μεταξύ των υψικαμίνων και του χυτηρίου της ίδιας επιχειρήσεως είναι πολύ

24 — Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1959, 14/59, Société des fonderies de Pont-à-Mousson κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 351).

25 — Όπ.π.

στενή. Δέχθηκε ότι οι συντάκτες της Συνθήκης ΕΚΑΧ χρησιμοποίησαν το κριτήριο της παραγωγής με σκοπό να καθορίσουν το ratione personae πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης αυτής, εν γνώσει του γεγονότος ότι οι παραγωγοί προϊόντων ΕΚΑΧ μπορούν να είναι ταυτόχρονα και καταναλωτές κάποιων άλλων προϊόντων και ότι, για τον υγρό χυτοσίδηρο που παράγεται σε υψικαμίνους, επιπλέον της άμεσης μεταποιήσεώς του σε καλούπια από χυτοσίδηρο είναι ακόμη δυνατή η στερεοποίησή του, με σκοπό τη διάθεσή του στην αγορά με μορφή ράβδων ή με σκοπό την πώλησή του σε υγρή κατάσταση [26]. Την ίδια άποψη υποστήριξε και ο γενικός εισαγγελέας Lagrange στις προτάσεις που ανέπτυξε στην υπόθεση αυτή [27].

Ακόμη, ούτε η απόφαση Deutsche Babcock [28] επιρρωννύει την άποψη της προσφεύγουσας. Η υπόθεση αυτή αφορούσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1430/79, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών [29]. Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι το άρθρο 305 ΕΚ επεκτείνει την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στα προϊόντα που υπάγονται στη Συνθήκη ΕΚΑΧ όταν ένα συγκεκριμένο ζήτημα δεν ρυθμίζεται από την τελευταία αυτή Συνθήκη ή από κανόνες εφαρμογής της.

Έτσι, προκειμένου να καθοριστεί αν μια επιχείρηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ πρέπει να εξετάζονται οι δραστηριότητες παραγωγής της και όχι οι δραστηριότητες εμπορίας της, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ απαγορεύει τις ενισχύσεις, έστω και αν αυτές επιφέρουν αμελητέα στρέβλωση του ανταγωνισμού. Κατά τα λοιπά, σε αντίθεση με το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, από την προαναφερθείσα διάταξη δεν προκύπτει ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να διαπιστώσει αν μια ενίσχυση νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, καθόσον το άρθρο αυτό απαγορεύει όλες τις ενισχύσεις χωρίς περιορισμό, οπότε δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το ως άνω άρθρο περιλαμβάνει κάποιον κανόνα de minimis [30].

39. Όπως δέχθηκε πρόσφατα το Πρωτοδικείο, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι προοριζόμενες για επιχείρηση ΕΚΑΧ επενδυτικές ενισχύσεις πρέπει να εξετάζονται εν πάση περιπτώσει με βάση τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων που καλύπτονται από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ. Το ίδιο ισχύει για τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε σιδηρουργική επιχείρηση η οποία ασκεί δραστηριότητες εν μέρει εμπίπτουσες στη Συνθήκη αυτή, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως στην οποία η οικεία επιχείρηση λαμβάνει επενδυτικές ενισχύσεις συνδεόμενες με τις μη καλυπτόμενες από τη Συνθήκη αυτή δραστηριότητές της [31]. Η Επιτροπή περιέλαβε την παρατήρηση αυτή στο σημείο 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

40. Στο σημείο 34 η Επιτροπή διακρίνει τα τελικά προϊόντα που προέρχονται από τις εγκαταστάσεις σφυρηλατήσεως, ελασματουργείου και χυτηρίου από εκείνα του χαλυβουργείου, τα οποία διατίθενται σε άλλες αγορές. Δεδομένου ότι τα προιόντα αυτά κατασκευάζονται στο πλαίσιο διαφορετικών τομέων παραγωγής, οι διαδικασίες παραγωγής δεν είναι ενοποιημένες. Επομέ-

26 — Όπ.π.

27 — Όπ.π.

28 — Απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1987, 328/85 (Συλλογή 1987, σ. 5119).

29 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979 (ΕΕ ειδ. εκδ. 11/015, σ. 162).

30 — Απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, T-129/95, T-2/96 και T-97/96, Neue Maxhütte Stahlwerke και Lech-Stahlwerke κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-17, σκέψη 147). Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο με τη διάταξη της 25ης Ιανουαρίου 2001, C-111/99 P, Lech-Stahlwerke κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-727, σκέψη 41).

31 — Απόφαση της 5ης Ιουνίου 2001, T-6/99, ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-1523, σκέψεις 61 και 62).

νως, όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις, είναι δυνατή η σαφής διάκριση μεταξύ των δραστηριοτήτων ΕΚΑΧ και των δραστηριοτήτων εκτός ΕΚΑΧ.

Αντιθέτως, όσον αφορά τις ενισχύσεις λειτουργίας, τα σημεία 35 έως 41 της προσβαλλομένης αποφάσεως εκθέτουν την αδυναμία διακρίσεως μεταξύ των χορηγούμενων για τις δραστηριότητες ΕΚΑΧ ενισχύσεων από εκείνες που χορηγούνται για την παραγωγή ΕΚ, δεδομένου ότι η επιχείρηση δεν τηρεί χωριστά λογιστικά στοιχεία. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τον πίνακα που παρατίθεται στο σημείο 36, τα λογιστικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην έκθεση της εταιρίας λογιστών εμπειρογνωμόνων KPMG, που επικαλείται η Γερμανική Κυβέρνηση προς απόδειξη της τηρήσεως χωριστών λογιστικών στοιχείων, αντιφάσκουν προς την κοινοποίηση του 1997 όσον αφορά το σύνολο σχεδόν των σχετικών στοιχείων και επιβεβαιώνουν την εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά τη λαθραία διοχέτευση πόρων για άλλους σκοπούς, όπως εκτίθεται στο σημείο 39. Συμμερίζομαι την άποψη της Επιτροπής ότι ο κίνδυνος λαθραίας διοχετεύσεως πόρων είναι έντονος στην περίπτωση επιχειρήσεων που δεν τηρούν χωριστά λογιστικά στοιχεία ανά δραστηριότητα παραγωγής[32]. Συμμερίζομαι επίσης την άποψη ότι, βάσει του παραρτήματος I, σημείο 4, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ορισμένα προϊόντα του σχετικού πίνακα συνδέονται με άλλα υποπροϊόντα τα οποία, αν και δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα αυτό, μπορούν να επηρεάζουν την τελική τιμή, οπότε το παράρτημα πρέπει να περιλαμβάνει τα υποπροϊόντα και τα άλλα μεταποιημένα προϊόντα ΕΚΑΧ όταν αυτά επηρεάζουν τις συνήθεις συνθήκες του ανταγωνισμού που συνδέονται με τα κύρια προϊόντα.

Η σχετική ανησυχία της Επιτροπής έχει υπογραμμιστεί στο πλαίσιο ενός εγγράφου του 1988 που προοριζόταν για την πλαισίωση ορισμένων τομέων σιδηρουργίας εκτός ΕΚΑΧ[33], με το οποίο η Επιτροπή αναγνωρίζει, επιπλέον της ιδιαίτερα ευαίσθητης θέσεως των τομέων αυτών έναντι του ανταγωνισμού, τον κίνδυνο καταστρατηγήσεως της πολιτικής της επί των ενισχύσεων στη σιδηρουργία με τη χορήγηση ενισχύσεων σε θυγατρικές για δραστηριότητες εκτός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τα οφέλη από τις οποίες όμως μπορούν να καλύπτουν και τη σιδηρουργική δραστηριότητα. Είναι εύλογο ότι ο κίνδυνος αυτός είναι ακόμη μεγαλύτερος όταν η μεταποίηση του χάλυβα ΕΚΑΧ πραγματοποιείται όχι από θυγατρικές αλλά στο πλαίσιο της ίδιας της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως.

41. Το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε πρόσφατα ότι η εφαρμογή της Συνθήκης ΕΚΑΧ σε ενισχύσεις χορηγούμενες για επενδύσεις οι οποίες συνδέονται με δραστηριότητα παραγωγής εκτός ΕΚΑΧ δεν μπορεί να δικαιολογείται παρά μόνον όταν δεν υφίστανται επαρκείς εγγυήσεις αποκλείουσες τη δυνατότητα λαθραίας διοχετεύσεως των ως άνω ενισχύσεων υπέρ δραστηριοτήτων παραγωγής υπαγομένων στη Συνθήκη ΕΚΑΧ. Εναπόκειται στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, επικουρούμενο από τη δικαιούχο της ενισχύσεως επιχείρηση, να παράσχει στην Επιτροπή κάθε στοιχείο που να της παρέχει τη δυνατότητα να εξακριβώσει κατά τη διοικητική διαδικασία την ύπαρξη ή την έλλειψη τέτοιων εγγυήσεων[34].

32 — Με την απόφασή του της 25ης Ιουνίου 1998, T-371/94 και T-394/94, British Airways κ.λπ. και British Midland Airways κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-2405, σκέψη 314), το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο μηχανισμός της εταιρίας χαρτοφυλακίου όπου οι επιχειρήσεις είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους, συνδυαζόμενος με το σύστημα ελέγχου από ανεξάρτητους συμβούλους και από τη σταδιακή καταβολή της ενισχύσεως σε διάφορες δόσεις, μπορεί να θεωρηθεί ως επαρκές και ενδεδειγμένο μέσο για τη διασφάλιση του ότι η προσδιοριζόμενη επιχείρηση θα είναι η μόνη δικαιούχος της ενισχύσεως.

33 — ΕΕ 1988, C 320, σ. 3.

34 — Προαναφερθείσα απόφαση ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi κατά Επιτροπής, σκέψεις 125 και 126.

42. Ούτε οι αποφάσεις της Επιτροπής που επικαλείται η προσφεύγουσα για να αποδείξει δυσμενή διάκριση σε βάρος της έχουν κάποια σημασία, διότι εκδόθηκαν με βάση διαφορετικά περιστατικά [35]. Ακόμα και αν τα πραγματικά περιστατικά ήταν συγκρίσιμα, θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως πρέπει να συνδυάζεται με την τήρηση της αρχής της νομιμότητας, κατά την οποία κανείς δεν μπορεί να επικαλείται υπέρ εαυτού παρανομία που διαπράχθηκε προς όφελος τρίτου [36].

43. Ενόψει της προεκτεθείσας συλλογιστικής ο ως άνω λόγος ακυρώσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Δ — Τέταρτος λόγος: εσφαλμένη εκτίμηση, έναντι του πέμπτου κώδικα ενισχύσεων στη σιδηρουργία, των επενδυτικών ενισχύσεων για τον τομέα παραγωγής EKAX της επιχειρήσεως

44. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αρνείται τη συμφωνία των επενδυτικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στον τομέα EKAX της Gröditzer, ύψους 13,3 εκατομμυρίων DEM, προς τη Συνθήκη και προς το άρθρο 5, τρίτη περίπτωση, του κώδικα ενισχύσεων στη σιδηρουργία επειδή δεν κοινοποιήθηκαν πριν από τις 30 Ιουνίου 1994, δεδομένου ότι η ίδια η Επιτροπή ζήτησε από Γερμανική Κυβέρνηση να ανακαλέσει την κοινοποίηση της 29ης Ιουνίου 1994. Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αναφέρει αν εξετάστηκε η νομιμότητα των ενισχύσεων έναντι του άρθρου 5, τρίτη περίπτωση, του πέμπτου κώδικα, ενώ, κατά την προσφεύγουσα, η απλή υπέρβαση της προθεσμίας κοινοποιήσεως δεν παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να ζητήσει την επιστροφή μιας ενισχύσεως όταν η ίδια δεν την εξέτασε αλλά και ούτε αμφισβήτησε τη νομιμότητά της.

45. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορά μόνον τη μη τήρηση της προθεσμίας κοινοποιήσεως των ενισχύσεων αλλά και το γεγονός ότι, για τον λόγο αυτόν, οι ενισχύσεις αυτές δεν μπόρεσαν να εξετασθούν πριν από το χρονικό όριο που καθορίζει ο πέμπτος κώδικας, ήτοι την 31η Δεκεμβρίου 1994, όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στο έδαφος της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

46. Ούτε και επ' αυτού του σημείου μπορώ να δεχθώ την άποψη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Ο πέμπτος κώδικας καθορίζει σαφέστατα το σχετικό χρονικό όριο για να μπορούν να θεωρηθούν σύμφωνες με την κοινή αγορά κάποιες ενισχύσεις, μετά το οποίο η Επιτροπή δεν μπορεί πλέον να παράσχει την έγκρισή της. Το Δικαστήριο έχει κρίνει, σχετικά με μια διά-

35 — Πρόκειται για την απόφαση 97/21/ΕΚ, ΕΚΑΧ, της 30ής Ιουλίου 1996, σχετικά με κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Compañía Española de Tubos por Extrusión SA, η οποία είναι εγκατεστημένη στο Llodio (Álava) (ΕΕ 1997, L 8, σ. 14), που εκδόθηκε βάσει της Συνθήκης ΕΚΑΧ και της Συνθήκης ΕΚ. Η έγκριση χορηγήσεως κρατικής ενισχύσεως στην επιχείρηση Productos Tubulares (ΕΕ C 409, σ. 6) δόθηκε διότι η επιχείρηση αυτή αναδιαρθρώθηκε πλήρως, η δε υπαγόμενη στη Συνθήκη ΕΚΑΧ παραγωγή της, που προοριζόταν για εσωτερική κατανάλωση, ήταν αμελητέα και δεν διετίθετο στην αγορά.

36 — Αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 1985, 134/84, Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου (Συλλογή 1985, σ. 2225, σκέψη 14), και της 14ης Μαΐου 1998, T-347/94, Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-1751, σκέψη 334).

ταξη της αποφάσεως 2320/81/ΕΚΑΧ[37], δεύτερου κώδικα ενισχύσεων στη σιδηρουργία, ότι πρόκειται για αποσβεστική προθεσμία, υπό την έννοια ότι αποκλείει την έγκριση κάθε σχεδίου ενισχύσεως που κοινοποιείται μετά την εκπνοή της[38].

Το Πρωτοδικείο έχει επίσης δεχθεί ότι, από τα άρθρα 1, 5 και 6 του πέμπτου κώδικα προκύπτει ότι οι σχεδιαζόμενες ενισχύσεις δεν μπορούν να χορηγούνται παρά μόνον κατόπιν προηγούμενης αδείας της Επιτροπής και ότι η ημερομηνία της 31ης Δεκεμβρίου 1994, που καθορίστηκε για την καταβολή των περιφερειακών ενισχύσεων, αποτελούσε κατ' ανάγκη τη λήξη της προθεσμίας που τασσόταν στην Επιτροπή για να αποφανθεί επί της συμφωνίας τους προς την κοινή αγορά[39]. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την ερμηνεία αυτή κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως, κρίνον ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η προθεσμία κοινοποιήσεως που προβλέπει ο πέμπτος κώδικας είναι ενδεικτική, οπότε η Επιτροπή δεν μπορούσε να επιτρέψει ενισχύσεις αν τα σχετικά με τη θέσπιση ή την τροποποίησή τους σχέδια δεν της είχαν κοινοποιηθεί πριν από την ειδικά προβλεπόμενη προθεσμία, διαπίστωση στην οποία πρέπει να προβαίνει αυτεπαγγέλτως ο δικαστής, έστω και αν κανείς από τους διαδίκους δεν το έχει ζητήσει[40].

47. Ήταν αναμενόμενο ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν θα εξέταζε τη νομιμότητα των ενισχύσεων έναντι του άρθρου 5, τρίτη περίπτωση, του πέμπτου κώδικα, διότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να εκδώσει πράξη το 1999 κατ' εφαρμογή ρυθμίσεως η οποία είχε πάψει να ισχύει στις 31 Δεκεμβρίου 1996. Το Πρωτοδικείο σημείωσε ότι το κράτος μέλος που παραβαίνει την υποχρέωση κοινοποιήσεως την οποία υπέχει δεν μπορεί να απαιτεί από την Επιτροπή να ασκεί έλεγχο όσον αφορά τη συμφωνία προς την κοινή αγορά μιας ενισχύσεως σε συνάρτηση με έναν κώδικα που έχει καταργηθεί και ότι, όταν δεν τηρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει ο κώδικας αυτός, το ως άνω κράτος δεν μπορεί βασίμως να επικαλείται την αρχή της ασφαλείας δικαίου προκειμένου να ζητήσει την υπέρ αυτού εφαρμογή των προβλεπομένων από τον ως άνω κώδικα παρεκκλίσεων[41].

48. Κατά τα λοιπά, αποδείχθηκε ότι οι γερμανικές αρχές απέσυραν την επίσημη κοινοποίηση της 29ης Ιουνίου 1994, που αφορούσε επενδυτικές ενισχύσεις ύψους 79 εκατομμυρίων DEM, πράγμα το οποίο εμπόδισε την Επιτροπή να προβεί στην εξέτασή τους εντός της προβλεπομένης προθεσμίας. Όποιος και αν είναι ο λόγος για μια τέτοια ανάκληση, είτε τούτο συνέβη αιτήσει της Επιτροπής είτε με σκοπό να καταστεί δυνατή, ενόψει της ιδιωτικοποιήσεως, η κοινοποίηση οριστικής και πλήρους αναφοράς σχετικά με τις ενισχύσεις προκειμένου να ζητηθεί η συνολική εξέτασή τους, η Γερμανική Κυβέρνηση έπρεπε να γνωρίζει τα αποτελέσματα της ενεργείας της, ενόψει της ισχύουσας ρυθμίσεως αλλά και

37 — Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Αυγούστου 1981, για τη θέσπιση κοινοτικών κανόνων για τις ενισχύσεις στη σιδηρουργία (ΕΕ L 228, σ. 14).

38 — Απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 1985, 214/83, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1985, σ. 3053, σκέψεις 45 έως 47).

39 — Απόφαση της 31ης Μαρτίου 1998, T-129/96, Preussag Stahl κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-609, σκέψη 41).

40 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-210/98 P, Salzgitter κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-5843, σκέψεις 54 έως 56).

41 — Αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1997, T-331/94, IPK κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-1665, σκέψη 45), και της 16ης Δεκεμβρίου 1999, T-158/96, Acciaierie di Bolzano κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-3927, σκέψη 64).

της αποφάσεως του Δικαστηρίου που εκδόθηκε το 1985 σε υπόθεση στην οποία μετείχε μάλιστα η ίδια ως διάδικος [42].

49. Ενόψει των σκέψεων αυτών ο παρών λόγος ακυρώσεως είναι επίσης αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Ε — *Πέμπτος λόγος ακυρώσεως: εσφαλμένη εκτίμηση των επενδυτικών ενισχύσεων που προορίζονταν για τον τομέα παραγωγής εκτός ΕΚΑΧ*

50. Ο λόγος αυτός υποδιαιρείται σε δύο σκέλη.

i) Εφαρμογή του κώδικα ενισχύσεων στη σιδηρουργία αντί για τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις αναδιαρθρώσεως

51. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επικαλείται την ύπαρξη αντιφάσεων στην επιχειρηματολογία στην οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή προκειμένου να αποφασίσει ότι οι επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ του τομέα παραγωγής εκτός ΕΚΑΧ δεν μπορούν να επιτρέπονται ως ενισχύσεις αναδιαρθρώσεως σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΕΚ, και ότι, εφαρμόζοντας κατ' αναλογία το καθεστώς ενισχύσεων της Συνθήκης ΕΚΑΧ, οι ενισχύσεις αυτές δεν μπορούν παρά να θεωρηθούν ως περιφερειακές ενισχύσεις και να επιτραπούν μέχρι ποσοστού 35 % του ποσού της επενδύσεως. Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι οι δραστηριότητες της επιχειρήσεως στους διεπόμενους από τη Συνθήκη ΕΚ τομείς δεν αποτελούν μέρος κανενός οικονομικού τομέα για τον οποίο η Επιτροπή έχει θεσπίσει κριτήρια σχετικά με την παροχή αδείας για κρατικές ενισχύσεις (ευαίσθητοι τομείς). Εκθέτει ότι, στο πλαίσιο των ανακοινώσεων του 1994, του 1995 και του 1996, είχε υποβληθεί σχέδιο αναδιαρθρώσεως και ότι το σχέδιο αυτό διατηρήθηκε μέχρι την ιδιωτικοποίηση της επιχειρήσεως.

52. Η Επιτροπή διατείνεται ότι οι αποφάσεις της σχετικά με την Treuhandanstalt δεν εφαρμόζονται μόνο στην παραγωγή χάλυβα ΕΚΑΧ αλλά και στο σύνολο του σιδηρουργικού τομέα, που καλύπτει και μη διεπόμενα από τη Συνθήκη αυτή προϊόντα. Η δικαιούχος των ενισχύσεων επιχείρηση παράγει προϊόντα και των δύο ειδών. Ανήκει σε έναν ευαίσθητο τομέα, δηλαδή σε ένα τομέα ο οποίος μπορεί να επηρεαστεί από τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού λόγω υπερπαραγωγής ανά τομέα. Η ύπαρξη ειδικής ρυθμίσεως αποτελεί ένδειξη ότι ο τομέας αυτός είναι ευαίσθητος.

53. Όπως εκτίθεται στο σημείο 56, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο ορισμός του ευαίσθητου τομέα καλύπτει όχι μόνο την παραγωγή χάλυβα ΕΚΑΧ αλλά και τα προηγούμενα στάδια, όπως είναι οι εγκαταστάσεις σφυρηλατήσεως και το χυτήριο. Δεδομένου ότι η Gröditzer ασκεί τις δραστηριότητές της στο πλαίσιο και των δύο αυτών ομάδων παραγωγής, πρέπει να θεωρηθεί ότι βρίσκεται σε έναν ευαίσθητο τομέα και, κατ' εφαρμογή της σχετικής με την Treuhandanstalt ρυθμίσεως, οι χορηγούμενες ενισχύσεις πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

42 — Απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 1985, Γερμανία κατά Επιτροπής (προαναφερθείσα, σκέψη 38).

Οι ιδιαίτερες παρεκκλίσεις που προβλέπουν τα μεταγενέστερα συστήματα περί της Treuhandanstalt δεν εφαρμόστηκαν, οπότε η Επιτροπή όφειλε να εκτιμήσει τις ενισχύσεις, δυνάμει των ρητών κανόνων περί της Treuhandanstalt, έναντι διατάξεων όπως είναι οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις διασώσεως και αναδιαρθρώσεως προβληματικών επιχειρήσεων [43] και τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα [44].

54. Όσον αφορά τις ενισχύσεις αναδιαρθρώσεως των προβληματικών επιχειρήσεων, η δικαιούχος είναι επιχείρηση ΕΚΑΧ, ενώ δεν υφίσταται στη Συνθήκη αυτή νομικό έρεισμα προκειμένου να επιτρέπονται οι ενισχύσεις αυτές για τον ως άνω σκοπό. Ναι μεν το είδος αυτό ενισχύσεων επετράπη για άλλες επιχειρήσεις ΕΚΑΧ με αποφάσεις εκδοθείσες σύμφωνα με το άρθρο 95 ΑΧ, όλες όμως οι σχετικές περιπτώσεις αφορούσαν την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων αυτών κατόπιν ιδιωτικοποιήσεως. Η διάταξη του Δικαστηρίου Γερμανία κατά Επιτροπής [45] δέχεται ότι το αυστηρό σύστημα ενισχύσεων στη σιδηρουργία έχει ιδίως ως σκοπό την αποτροπή των ιδιαίτερα επιβλαβών για τον ανταγωνισμό συνεπειών — και, επομένως, για την επιβίωση των αποδοτικών επιχειρήσεων — της τεχνητής διατηρήσεως σε λειτουργία επιχειρήσεων οι οποίες δεν θα μπορούσαν να υπάρξουν στο πλαίσιο των συνήθων όρων της αγοράς.

Όμως, δεν υποβλήθηκε κανένα σχέδιο αναδιαρθρώσεως για την Gröditzer προβλέπον την εξασφάλιση της αποδοτικότητάς της. Κατά την Επιτροπή, ούτε η συνοπτική περιγραφή ούτε η περίληψη των σχεδίων ενισχύσεων που κοινοποιήθηκαν αρκούν προκειμένου να θεωρηθεί ότι υποβλήθηκε ένα εύλογο και πλήρες πρόγραμμα αναδιαρθρώσεως. Το Πρωτοδικείο σημείωσε ότι κανένα σχετικό έγγραφο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πραγματικό σχέδιο αναδιαρθρώσεως όταν δεν προβλέπει κάποιο ειδικό μέτρο προς αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η επιχείρηση. Οι προερχόμενες από δημόσιους πόρους ενισχύσεις, επομένως, δεν συνδέονταν με συγκεκριμένα και προβλεπόμενα από κάποιο πρόγραμμα μέτρα αναδιαρθρώσεως, πράγμα το οποίο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί να θεωρηθεί ένα σχέδιο ως σχέδιο αναδιαρθρώσεως [46].

55. Σύμφωνα με τα σημεία 52 επ. της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι επενδύσεις σε τομείς εκτός ΕΚΑΧ ανέρχονταν σε 96,9 εκατομμύρια DEM, ενώ χορηγήθηκαν ενισχύσεις συνολικού ποσού 96,1 εκατομμυρίων DEM, εκ των οποίων 8,4 εκατομμύρια περιφερειακών ενισχύσεων, 3,6 εκατομμύρια επενδυτικών πριμοδοτήσεων, ενώ το λοιπό ποσό χορηγήθηκε με τη μορφή δανείων χορηγούμενων από εταίρο και εγγυημένων τραπεζικών πιστώσεων. Τα δάνεια και οι πιστώσεις που προαναφέρονται χορηγήθηκαν βάσει γενικών διατάξεων της Συνθήκης περί επανενώσεως της Γερμανίας και του νόμου περί της Treuhandanstalt. Τον Οκτώβριο του 1998 η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας πληροφόρησε την Επιτροπή ότι το πρόγραμμα Gemeinschaftsaufgabe Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur δεν έχει εφαρμογή για τις διοικούμενες από την Treuhandanstalt επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου. Η

43 — ΕΕ 1994, C 368, σ. 12.

44 — ΕΕ 1998, C 74, σ. 9.

45 — Διάταξη της 3ης Μαΐου 1996, C-399/95 (Συλλογή 1996, σ. I-2441, σκέψη 80).

46 — Απόφαση BFM και EFIM κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 88.

Treuhandanstalt και οι διαδοχικοί κύριοι της επιχειρήσεως ενήργησαν, επομένως, de facto, για τη χορήγηση των ως άνω δανείων και πιστώσεων και για την παροχή σχετικών εγγυήσεων, ως οργανισμοί καταβάλλοντες περιφερειακές ενισχύσεις, οπότε τα δάνεια και οι πιστώσεις καταβλήθηκαν αντί των περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων.

56. Κατά την άποψή μου, η Επιτροπή ορθά θεώρησε ότι οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, που ίσχυαν όταν χορηγήθηκαν οι επίμαχες ενισχύσεις, αποτελούσαν τη μοναδική εφαρμοστέα ένομη βάση προκειμένου περί της εκτιμήσεως των επενδυτικών ενισχύσεων. Οι δραστηριότητες της επιχειρήσεως στον τομέα ΕΚ ασκούνται σε έναν ευαίσθητο τομέα, όπου έχουν επίσης εφαρμογή τα ανώτατα όρια όσον αφορά τις περιφερειακές ενισχύσεις, σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο που ισχύει για ορισμένους σιδηρουργικούς τομείς εκτός ΕΚΑΧ.

57. Συμμερίζομαι την άποψη της Επιτροπής ότι η αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως δεν αποδείχθηκε και ότι οι σχετικοί προβληθέντες λόγοι είναι ελάχιστα πειστικοί, δεδομένου ότι το τελικό αποτέλεσμα κάλλιστα μπορεί να οφείλεται στους εξαιρετικού χαρακτήρα πόρους τους οποίους αποτελούν οι ενισχύσεις και, επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή κατέστη βιώσιμη. Το Πρωτοδικείο δεν έχει δεχθεί ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση έχει επαρκή θετική ρευστότητα δεν αρκεί για τη διάγνωση της οικονομικής καταστάσεως μιας επιχειρήσεως, ιδίως όταν το χρήμα αυτό προέρχεται από μαζικές σχετικές επιχορηγήσεις [47].

47 — Απόφαση BFM και EFIM κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψεις 83 και 84.

ii) Μη εφαρμογή εκ μέρους της Επιτροπής του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ

58. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι η αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως και τα συνοδευτικά μέτρα της Treuhandanstalt και των άλλων δημόσιων οργανισμών συνιστούν τυπική περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ, ιδίως διότι η περιφέρεια του Gröditz, με μεγάλο αριθμό σιδηρουργικών βιομηχανιών, εθίγη ιδιαίτερα από τις συνέπειες του κρατικού οικονομικού σχεδιασμού στο πλαίσιο του σοσιαλιστικού καθεστώτος και από τις δημιουργηθείσες για τον λόγο αυτό δυσχέρειες που πρέπει να αντιμετωπισθούν, αλλά και γιατί το μέσο οικονομικό επίπεδο της περιφέρειας αυτής κάθε άλλο παρά τείνει να προσεγγίσει το επίπεδο των παλαιών ομοσπόνδων κρατών λόγω των συνεπειών της διαιρέσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

59. Υπάρχουν δύο λόγοι για τους οποίους δεν μπορώ να δεχθώ όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, καθόσον επικαλείται το άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΕΚ, το οποίο κηρύσσει σύμφωνες με την κοινή αγορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται προς ενίσχυση της οικονομίας ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας που θίγονται από τη διαίρεση της χώρας αυτής, στο βαθμό που είναι αναγκαίες για την αντιστάθμιση των ανακυπτόντων μειονεκτημάτων.

Ο πρώτος λόγος είναι ότι, και αν γίνει δεκτό ότι η ως άνω διάταξη έπρεπε να έχει εφαρ-

μογή, οι γερμανικές αρχές δεν την επικαλέσθηκαν όταν έπρεπε, σύμφωνα με όσα εκθέτει η Επιτροπή, αλλά ούτε και απέδειξαν ότι πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για να μπορεί να θεωρηθεί ότι η επίμαχη επιχείρηση βρισκόταν σε μια τέτοια κατάσταση.

Ο δεύτερος λόγος στηρίζεται στην εκ μέρους του Δικαστηρίου ερμηνεία της διατάξεως αυτής με την απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000 [48], με την οποία έκρινε, δεχόμενο ότι η διάταξη αυτή δεν καταργήθηκε ούτε από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, ότι, προκειμένου περί παρεκκλίσεως από τη γενική αρχή του ασυμβιβάστου των κρατικών ενισχύσεων προς την κοινή αγορά, η ως άνω διάταξη έπρεπε να ερμηνευθεί στενά, προσθέτοντας ότι τα οικονομικά μειονεκτήματα που οφείλονταν στη διαίρεση της Γερμανίας δεν μπορούσαν να αφορούν παρά μόνον εκείνα τα οποία ανέκυψαν σε ορισμένες περιοχές της Γερμανίας εξαιτίας της απομονώσεως που συνεπήχθη η δημιουργία ενός de facto συνόρου, όπως είναι η αποκοπή των οδών επικοινωνίας ή η απώλεια των αγορών διαθέσεως των προϊόντων λόγω διακοπής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των δύο τμημάτων του γερμανικού εδάφους. Εντούτοις, τα μειονεκτήματα που θίγουν γενικά τα νέα ομόσπονδα κράτη δεν δημιουργήθηκαν απευθείας από τη γεωγραφική διαίρεση αλλά από τα διαφορετικά πολιτικοοικονομικά καθεστώτα που εγκαθιδρύθηκαν σε κάθε τμήμα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας [49].

48 — Απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, C-156/98 (Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψεις 46 έως 56). Το Πρωτοδικείο έδωσε μια παρόμοια ερμηνεία με την απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1999, T-132/96 και T-143/96, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-3663, σκέψεις 136 και 137).

49 — Σε απάντηση σε ερώτηση που του υποβλήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας αναγνώρισε ότι, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως αυτής η οποία εκδόθηκε διαρκούσας της έγγραφης διαδικασίας της παρούσας δίκης, ο προβληθείς ισχυρισμός είχε ελάχιστες ελπίδες να γίνει δεκτός.

60. Για τους προπαρατεθέντες λόγους, ο υπό εξέταση λόγος ακυρώσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί στο σύνολό του ως αβάσιμος.

ΣΤ — *Έκτος λόγος ακυρώσεως: εσφαλμένη εκτίμηση των περιστάσεων στο πλαίσιο των οποίων διεξήχθη η ιδιωτικοποίηση*

61. Ο λόγος αυτός υποδιαιρείται σε δύο σκέλη.

i) Ανακριβής εκτίμηση του γερμανικού δικαίου και εσφαλμένη εκτίμηση του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή

62. Κατά την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στα σημεία 75 επ. της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή στηρίχθηκε σε εσφαλμένα στοιχεία προκειμένου να εκτιμήσει το κόστος της θέσεως της επιχειρήσεως υπό εκκαθάριση. Διατείνεται ότι η διάκριση που γίνεται στο σημείο 80, στοιχείο α', μεταξύ των υποχρεώσεων μεταξύ των ανηκόντων στο Γερμανικό Δημόσιο ομοσπονδιακών φορέων και εκείνων των εταίρων είναι εσφαλμένη, καθόσον οι εγγυήσεις δεν αποτελούν μέτρα στηρίξεως προβλεπόμενα από ένα πρόγραμμα κρατικών εγγυήσεων, αλλά μπορούν να συγκριθούν προς δηλώσεις προερχόμενες από εταιρίες χαρτοφυλακίου, που είναι συνήθεις στο πλαίσιο της ιδιωτικής οικονομίας, ή προς εγγυήσεις χορηγούμενες από τις θυγατρικές τους. Πράγματι, όταν ανακύπτει ζήτημα κόστους εκκαθαρίσεως μιας θυγατρικής, ένας όμιλος εταιριών χαρτοφυλακίου ιδιωτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνει υπόψη την υποχρέωσή του να εγγυάται για τα χρέη θυγατρικής του, εφόσον συνέστησε εγγυήσεις για τις σχετικές πιστώσεις στο πλαίσιο της συνήθους διεξαγωγής των εργασιών της. Ομοίως, κατά το γερμανικό δίκαιο, σε περίπτωση εκκαθαρίσεως μιας επιχειρήσεως, ο

κύριος του εταιρικού κεφαλαίου πρέπει να αναλάβει τα έξοδα εξυγιάνσεως των εγκαταστάσεων, τα οποία εκτιμώντο εν προκειμένω σε 87 εκατομμύρια DEM. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ως άνω κύριος όφειλε να φέρει έξοδα ύψους 445 εκατομμυρίων DEM για την εκκαθάριση της επιχειρήσεως, οπότε η ιδιωτικοποίηση έναντι αρνητικής τιμής πωλήσεως 340 εκατομμυρίων ήταν οπωσδήποτε η οικονομικότερη λύση, η οποία πληροί το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή το οποίο ισχύει όσον αφορά τα συστήματα ενισχύσεων.

63. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η αξία της εκκαθαρίσεως των στοιχείων ενεργητικού προσέγγιζε, κατά τη σχετική έκθεση, τα 94 εκατομμύρια DEM, ποσό το οποίο προοριζόταν προς κάλυψη του παθητικού της επιχειρήσεως με τη σειρά προτεραιότητας που προβλέπει η γερμανική νομοθεσία σε περιπτώσεις αφερεγγυότητας. Επομένως, το κόστος της εκκαθαρίσεως περιοριζόταν στο ποσό αυτό και, όταν το κράτος αυξάνει το κόστος αυτό με έξοδα απορρέοντα από άλλες υποχρεώσεις, δεν ενεργεί πλέον ως ιδιοκτήτης αλλά ως δημόσια αρχή. Κατά συνέπεια, τα ως άνω ποσά δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για την εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή.

64. Κατά την άποψή μου, για τον έλεγχο των κριτηρίων με βάση τα οποία η Επιτροπή εκτίμησε τη διαδικασία ιδιωτικοποιήσεως, πρέπει να θεωρηθεί, όπως διατυπώνεται στο σημείο 44 της αποφάσεως, ότι η ως άνω επιχείρηση είναι μια προβληματική επιχείρηση από τη δημιουργία της, στην οποία διάφοροι δημόσιοι οργανισμοί χορήγησαν πιστώσεις χωρίς τόκο και χωρίς υποχρέωση επιστροφής, τις οποίες ποτέ δεν θα είχε χορηγήσει ένας ιδιώτης επενδυτής.

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εκτιμά σε 475 εκατομμύρια DEM το κόστος της εκκαθαρίσεως, εκ των οποίων 57 εκατομμύρια DEM για το κόστος της καθαυτό εκκαθαρίσεως, ιδίως έξοδα λειτουργίας και αναστολής των δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της περιόδου της πραγματοποιήσεως της εκκαθαρίσεως, τα δε υπόλοιπα 418 εκατομμύρια DEM κατανέμονται σε 196 εκατομμύρια για χορηγούμενα από εταίρο δάνεια, 49 εκατομμύρια για εγγυημένες τραπεζικές πιστώσεις, 26 εκατομμύρια για διάφορα χρέη και 147 εκατομμύρια για διάφορες προμήθειες.

Ο υπολογισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός ως ορθός έναντι της νομολογίας του Δικαστηρίου, κατά την οποία ένας ιδιώτης επενδυτής, που εφαρμόζει σφαιρικώς ή σε συγκεκριμένο τομέα μια διαρθρωτική πολιτική στηριζόμενη σε προοπτικές μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας, δεν μπορεί λογικά να αποφασίσει, μετά από σειρά ετών με συνεχείς ζημίες, να προβεί σε εισφορά κεφαλαίου, η οποία όχι μόνον αποδεικνύεται, από οικονομικής απόψεως, περισσότερο ζημιογόνος από την εκποίηση του ενεργητικού, αλλά και επιπλέον συνδέεται με την πώληση της επιχειρήσεως, πράγμα που του αφαιρεί οποιαδήποτε προοπτική πραγματοποιήσεως κέρδους, ακόμα και στο μέλλον [50].

Εξάλλου, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας θεώρησε ότι ενέπιπτε στο συνο-

50 — Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, C-278/92 έως C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψη 26).

λικό κόστος της εκκαθαρίσεως μια σειρά δαπανών σε βάρος του εταίρου της επιχειρήσεως, οι οποίες είναι στην πραγματικότητα δαπάνες του κράτους ενεργούντος ως δημόσια αρχή, ήτοι: δαπάνες αφορώσες την επιστροφή 49 εκατομμυρίων DEM τραπεζικών εγγυήσεων εγγυημένων από την Treuhandanstalt και άλλους δημόσιους οργανισμούς· προμήθεια για επιβαρύνσεις του παρελθόντος ύψους 15 εκατομμυρίων DEM· 22 εκατομμύρια για έξοδα του σχεδίου κοινωνικών επιπτώσεων, που δεν προέκυπταν από δεσμευτικές υποχρεώσεις, και απόθεμα 87 εκατομμυρίων για έξοδα αποκαταστάσεως των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, που περιλαμβάνουν την κατεδάφιση κτιρίων, εργασίες πλήρους εξυγιάνσεως των βιομηχανικών εγκαταστάσεων και πώλησή τους, η οποία δεν επρόκειτο να αποδώσει κέρδος άνω των 9 εκατομμυρίων DEM.

65. Η Επιτροπή εκθέτει ορθά ότι, ενόψει της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως, ήταν ελάχιστα πιθανό ένας ιδιώτης επενδυτής να χορηγήσει συμπληρωματικά κεφάλαια για ένα σχέδιο απολύσεων και πρόωρων συνταξιοδοτήσεων. Ομοίως, δεδομένου ότι η αξία πωλήσεως των εγκαταστάσεων ήταν μόνον 9 εκατομμύρια DEM, έστω και αν η επιχείρηση ήταν υποχρεωμένη να προβεί σε αποκατάστασή τους, ένας ιδιώτης επενδυτής δεν θα χορηγούσε συμπληρωματικά κεφάλαια στην εταιρία αυτή σε περίπτωση εκκαθαρίσεως, δεδομένου ότι τα σχετικά έξοδα βαρύνουν το κράτος ως εγγυητή της προστασίας του περιβάλλοντος.

Αν δε τα χορηγούμενα από εταίρο δάνεια θεωρούνταν, σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία, ως ίδια κεφάλαια τα οποία δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν προς ικανοποίηση των δανειστών από την πτωχευτική περιουσία και περιλαμβάνονταν στο κόστος της εκκαθαρίσεως, το κόστος αυτό θα ανερχόταν μόνο σε 292 εκατομμύρια DEM. Συγκρινόμενο ωστόσο το ποσόν αυτό με τα έξοδα της ιδιωτικοποιήσεως, που ανήλθαν σε 340 εκατομμύρια DEM, η εκκαθάριση της επιχειρήσεως θα κόστιζε λιγότερο από την ιδιωτικοποίησή της. Επομένως, ένας ιδιώτης επενδυτής θα επέλεγε την εκκαθάριση.

ii) Εσφαλμένη εκτίμηση της διαδικασίας της προσκλήσεως προς υποβολή προτάσεων

66. Όσον αφορά τις αντιρρήσεις που προέβαλε η Επιτροπή σχετικά με την πώληση της επιχειρήσεως μέσω προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σημειώνει ότι είχε δώσει εντολή σε επενδυτική τράπεζα το 1992 να προβεί σε διεθνή πρόσκληση προς υποβολή προσφορών για την πώληση της επιχειρήσεως, ανοιχτή για όλους τους ενδεχόμενους ενδιαφερομένους, χωρίς προϋποθέσεις για την υποβολή των προσφορών. Αποφάσισε να πωλήσει την επιχείρηση στην εταιρία Georgsmarienhütte, διότι αυτή προέβη στην από οικονομικής απόψεως συμφερότερη προσφορά. Θεωρεί ότι η συμπεριφορά της Επιτροπής συνιστά αδικαιολόγητη ανάμιξη στην αυτονομία των κρατών μελών, διότι δεν υφίσταται καμία διάταξη του παράγωγου κοινοτικού δικαίου που να διέπει τη διαδικασία ιδιωτικοποιήσεως των επιχειρήσεων ή που να επιβάλλει την πώληση μέσω προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών, δεδομένου ότι το μόνο κριτήριο που απορρέει από τη Συνθήκη είναι ότι το Δημόσιο, ως κύριος του εταιρικού κεφαλαίου, πρέπει να συμπεριφέρεται όπως ένας ιδιώτης επενδυτής. Διατείνεται ακόμη ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι άλλοι ενδεχόμενοι ενδιαφερόμενοι θα προσέφεραν μεγαλύτερη τιμή αγοράς της επιχειρήσεως, ούτε ότι άλλες διαδικασίες ιδιωτικοποιήσεως θα είχαν ευνοϊκότερα αποτελέσματα εν προκειμένω.

Εκθέτει, τέλος, ότι δεν αγνοεί ότι η Επιτροπή έχει καθορίσει ορισμένες γενικές αρχές ισχύουσες στις διαδικασίες ιδιωτικοποιήσεως των επιχειρήσεων [51] προκειμένου να απαλλάσσεται το κράτος από την υποχρέωση κοινοποιήσεως που υπέχει. Κατά τις ως άνω αρχές, όταν η ιδιωτικοποίηση πραγματοποιείται με διαδικασία δημόσιας προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών, διαφανή και απαλλαγμένη από άλλες υποχρεώσεις, και όταν ο σχετικός διαγωνισμός κατακυρώνεται υπέρ του πλειοδότη, θεωρείται ότι δεν μπορεί να γίνεται λόγος για χορήγηση ενισχύσεων. Εντούτοις, τούτο δεν σημαίνει ότι άλλες διαδικασίες προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών δεν μπορούν να εγγυώνται ότι το κράτος, ως κύριος του εταιρικού κεφαλαίου, προβαίνει στην οικεία πώληση με τους καλύτερους δυνατούς όρους, ακόμη και όταν δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποιήσεως, υποχρέωση προς την οποία συμμορφώθηκε η Γερμανική Κυβέρνηση. Προς εξακρίβωση του αν η πώληση περιλαμβάνει ενίσχυση υπέρ του αγοραστή, η τιμή δεν μπορεί να είναι το μόνο αποφασιστικό στοιχείο. Πρέπει να πραγματοποιείται εκτίμηση του συνόλου των περιστάσεων που οδήγησαν στη συμφωνία, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται, επιπλέον της ονομαστικής τιμής αγοράς, περιλαμβανομένης της αναλήψεως του παθητικού, η ανάληψη των χρεών της επιχειρήσεως από τον επενδυτή, οι εγγυήσεις και οι λοιπές υποχρεώσεις που αναλαμβάνει ο αγοραστής. Προκειμένου περί της συμφωνίας ιδιωτικοποιήσεως της Gröditzer, ο αγοραστής ανέλαβε να προβεί σε επενδύσεις ύψους 39,6 εκατομμυρίων DEM, με ποινική ρήτρα ύψους 100 % του ποσού των αναληφθεισών υποχρεώσεων σε περίπτωση μη τηρήσεώς τους μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2002. Έτσι, ήταν εγγυημένες 717 θέσεις εργασίας, πλέον 45 θέσεων με σύμβαση μαθητείας, με ποινική ρήτρα 40 000 DEM ανά θέση εργασίας και κατ' έτος, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2002.

67. Για την Επιτροπή, το γεγονός ότι δεν διοργάνωσε εν προκειμένω πρόσκληση προς υποβολή προσφορών, διαφανή και χωρίς προϋποθέσεις, με κατακύρωση υπέρ του πλειοδότη, στηρίζει την υπόθεση ότι χορηγήθηκαν επιδοτήσεις. Δεν αρκούν για τον αποκλεισμό του ενδεχομένου χορηγήσεως ενισχύσεων ούτε η παρέμβαση των ιδιωτικών τραπεζών, με τρέχοντα στην εμπορική πρακτική μέσα επικοινωνίας, ούτε η απλή κοινοποίηση των σχετικών μέτρων.

68. Συμμερίζομαι εκ νέου τα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή για να καταλήξει ότι η σχετική προθεσμία δεν ήταν ούτε απαλλαγμένη όρων ούτε ανοικτή ούτε διαφανής.

Αφενός, στο πλαίσιο των υπομνημάτων των επενδυτικών τραπεζών, που μνημόνευαν ρητά τη δυνατότητα χορηγήσεως κρατικών ενισχύσεων, δεν ζητείτο μια δεσμευτική προσφορά, αλλά μόνον η εκ μέρους των υποβαλλόντων προσφορά κατάθεση ενός επιχειρησιακού σχεδίου, με λεπτομερή διευκρίνιση των υποχρεώσεων που θα αναλάμβαναν στον τομέα της δημιουργίας και της διατηρήσεως θέσεων εργασίας, των μελλοντικών επενδύσεων και της σχετικής χρηματοδοτήσεως. Οι επιλεγείσες επιχειρήσεις κλήθηκαν σε διμερείς διαπραγματεύσεις. Οι υποχρεώσεις τις οποίες επρόκειτο να αναλάβουν θα είχαν αποφασιστική σημασία επί της τιμής πωλήσεως. Ακόμη, δεν υπήρχε αίτημα υποβολής συγκεκριμένης προσφοράς αλλ' ούτε και εκ των προτέρων καθορισμός κάποιων παραμέτρων ή ανωτάτων ορίων προς εκτίμηση των προσφορών. Επιπλέον, η διαδικασία διεξήχθη χωρίς δημόσια πρόσκληση προς υποβολή προσφορών στο πλαίσιο συγκεκριμένης συγγραφής υποχρεώσεων, αλλά μόνο με πρόσκληση για τη διε-

51 — *XXIII έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού*, 1993, σημείο 403.

νέργεια ατομικών διαπραγματεύσεων βασιζομένων στις υποχρεώσεις που θα έπρεπε να αναλάβουν τόσο ο πωλητής όσο και ο αγοραστής, οι οποίες θα συμφωνούνταν στο πλαίσιο μιας ασαφώς οριζόμενης διαδικασίας. Εξ αυτών μπορεί να συναχθεί ότι οι αναληφθείσες υποχρεώσεις είχαν επιρροή επί της τελικής τιμής.

Αφετέρου, οι διάφορες θέσεις που έλαβαν οι διαπραγματευόμενοι κατά τη διάρκεια των τελικών διαπραγματεύσεων οφείλονταν κατ' ανάγκη στην επιλεγείσα διαδικασία, η δε αγοράστρια εταιρία, η επιχείρηση Georgsmarienhütte, είχε τη δυνατότητα προσαρμογής της οριστικής της στάσεως στις απαιτήσεις του πωλητή, οπότε, ελλείψει αληθούς ανταγωνισμού, δεν υπήρχε εγγύηση ότι το αντάλλαγμα για τις αναληφθείσες υποχρεώσεις, που δεν είχαν γνωστοποιηθεί προηγουμένως σε όλους τους υποβαλόντες προσφορά, ήταν αντίστοιχο προς μια κανονική τιμή στο πλαίσιο της ελεύθερης αγοράς. Η εν λόγω έλλειψη διαφανείας επιβεβαιώνεται από το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το οποίο η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είχε την πρόθεση να χορηγήσει στην επιχείρηση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 2, της συμφωνίας της 27ης Φεβρουαρίου 1997, περί της πωλήσεως των εταιρικών μεριδίων της Gröditzer στην Georgsmarienhütte, δανείων ύψους 3,3 εκατομμυρίων DEM, με τη μορφή προκαταβολής περιφερειακών ενισχύσεων.

69. Τέλος δεν είμαι σύμφωνος ούτε με τον ισχυρισμό της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ότι οι επικρίσεις της Επιτροπής κατά της διαδικασίας ιδιωτικοποιήσεως συνιστούν ανάμειξη σε τομέα αυτονομίας των κρατών μελών. Ναι μεν η διαφύλαξη του συστήματος της ιδιωτικής περιουσίας προβλέπεται από το άρθρο 295 ΕΚ, η χορήγηση όμως κρατικών ενισχύσεων σε περίπτωση που μια δημόσια επιχείρηση περιέρχεται στην κυριότητα ιδιώτη απαγορεύεται από το άρθρο 87 ΕΚ και από το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Συμμερίζομαι την άποψη της Επιτροπής ότι το γεγονός ότι η επιχείρηση πωλήθηκε στον πλειοδότη στο πλαίσιο διαδικασίας προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών, διότι οι λοιποί υποβαλόντες προσφορά δεν ήταν διατεθειμένοι να την αναλάβουν αν το κράτος δεν χορηγούσε μεγαλύτερα κεφάλαια, δεν αποδεικνύει ότι οι όροι που συμφωνήθηκαν με την αγοράστρια εταιρία δεν περιελάμβαναν τη χορήγηση ενισχύσεων.

70. Για τους εκτεθέντες λόγους, και ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του ως αβάσιμος.

VI — Επί των δικαστικών εξόδων

71. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Δεδομένου ότι προτείνω την απόρριψη της προσφυγής της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και η Επιτροπή ζήτησε την απόδοση των δικαστικών εξόδων, το εν λόγω κράτος μέλος πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

VII — Πρόταση

72. Ενόψει των ανωτέρω παρατηρήσεων προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να απορρίψει στο σύνολό της την προσφυγή της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας με την οποία ζητεί την ακύρωση των άρθρων 4 έως 7 της αποφάσεως 1999/720/ΕΚ, ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 8ης Ιουλίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στην Gröditzer Stahlwerke GmbH και στη θυγατρική της Walzwerk Burg GmbH·

2) να καταδικάσει το προσφεύγον κράτος στα δικαστικά έξοδα.